

LANGTIDSFORSØRGEDE UNGE

Oktober 2020

LANGTIDSFORSØRGEDE UNGE 2020

© Dansk Arbejdsgiverforening

Ansvarsh. red. Karina Beg Poulsen

Øvrige forfattere: Nina Maria Pedersen, Maria Bille Høeg
og Andrea Frisenette Jørgensen

Grafisk produktion: Dansk Arbejdsgiverforening
Udgivet: Oktober 2020

INDHOLD

Kapitel 1	Indledning, sammenfatning og metode.....	5
	1.1 Sammenfatning af analysens resultater	5
	1.2 Metode	8
	1.3 To ud af tre langtidsforsørgede unge er langt fra arbejdsmarkedet	9
	1.4 Analysens opbygning	11
Kapitel 2	Beskæftigelse og offentlig forsørgelse	12
	2.1 Lang vej til job og uddannelse.....	12
	2.2 Halvdelen af langtidsforsørgede unge på dagpenge er nyuddannede.....	14
	2.3 Kun få unge på kontanthjælpsydelse skal stå til rådighed for job	16
	2.4 Svage økonomiske incitamenter til job eller uddannelse	18
	2.5 Mange langtidsforsørgede unge har lang forsørgelseshistorik ..	19
	2.6 Joberfaring og negativ social arv.....	20
	2.7 Beskæftigelsesindsatsen i kommunerne varierer	22
Kapitel 3	Forudsætninger for uddannelse og uddannelsespålæg	27
	3.1 Mange unge tabes allerede i grundskolen.....	27
	3.2 Langtidsforsørgede unge opfylder ikke krav til ungdomsuddannelserne.....	31
	3.3 Uddannelseshjælpsmodtagere får påbud om uddannelse	32
	3.4 Langtidsforsørgede unge har et lavere uddannelsesniveau	34
Kapitel 4	Unge helbredssituation.....	36
	4.1 Psykiske helbredsudfordringer blandt unge langtidsforsørgede	37
	4.2 Fysiske helbredsudfordringer blandt unge langtidsforsørgede	39
	4.3 Hyppig lægekontakt blandt langtidsforsørgede unge	39
	4.4 Helbredsproblemer behøver ikke være en barriere	40
Bilag	Bilag A	42
	Bilag B	46
Litteraturliste		50

Kapitel 1 – Indledning, sammenfatning og metode

Knap 125.000 unge i alderen 16-30 år modtager offentlig forsørgelse i marts 2020, jf. Jobindsats. De er hverken i gang med en uddannelse eller i job. Størstedelen modtager offentlig forsørgelse i en kort periode, eksempelvis på grund af midlertidig søgeledighed mellem to job eller job-søgning efter afsluttet uddannelse.

30 pct. af de unge er uden for uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet i en længere periode, hvor de modtager offentlig forsørgelse. De har forskellige forudsætninger for uddannelse og job, og for nogen kan vejen være svær, men der er brug for dem.

At stå uden for og ikke være en del af fællesskabet på en arbejdsplads eller en uddannelsesinstitution er en udfordring for den enkelte. Det er også en udfordring for samfundet, fordi der er risiko for, at de unge får svært ved at blive en del af arbejdsmarkedet. DA ønsker med denne analyserapport at se nærmere på denne gruppe af langtidsforsørgede unge.

De unge oplever, at de pludselig skal stå på egne ben og selv tage ansvar for uddannelse eller job. Det er vanskeligt for de unge, der ofte har svært ved at finde sig til rette i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet.

De langtidsforsørgede unge skal opleve, at de er en del af fællesskabet på en uddannelsesinstitution eller på en arbejdsplads. De skal opleve, at der også er brug for dem.

Hvis vi ikke gør noget, er der risiko for, at vi også i årene fremover taber en stor gruppe af unge i overgangen til voksenlivet. Det er en stor udfordring for den enkelte, der bliver hægtet af. Det er også et stort tab for virksomhederne, der har brug for kompetente hænder og hoveder. Også samfundsøkonomisk er der et stort potentiale i at få flere unge i gang med en uddannelse eller i job, så de kan bidrage til fremtidens velstand.

1.1 Sammenfatning af analysens resultater

Der er 37.460 langtidsforsørgede unge i alderen 18-29 år. Heraf er to ud af tre langt fra arbejdsmarkedet og er ifølge kommunerne hverken klar til job eller uddannelse. Unge med anden etnisk baggrund er underrepræsenterede blandt langtidsforsørgede unge.

Langtidsforsørgede unge halter allerede tidligt i livet bagud i forhold til deres jævnaldrende. Flere gennemfører ikke 9. klasse, og 23 pct. afslutter grundskolen med et så dårligt karaktergennemsnit, at de ikke umiddelbart har adgang til at fortsætte på en ungdomsuddannelse. Der er også store kommunale forskelle på karakterniveauet. De langtidsforsørgede unge har således et dårligere uddannelsesmæssigt udgangspunkt, idet 69 pct. af de 25-29-årige ikke har en kompetencegivende uddannelse, men alene folkeskolens afgangseksamen eller en studentereksamen.

Når de unge møder jobcenteret, er det for størstedelens vedkommende et møde med kontanthjælpssystemet, hvor 72 pct. visiteres som aktivitetsparate. Godt 4.300 ud af de 37.460 langtidsforsørgede unge er berettiget til at modtage dagpenge, og af disse er halvdelen dimittender. Dimittenderne er dermed antalsmæssigt ikke en særlig udfordring.

I jobcenteret bliver de unge mødt af et kontanthjælpssystem, der ikke stiller krav om jobsøgning, men har et ensidigt fokus på, at den unge skal blive klar til at begynde på en uddannelse. De unges dårlige oplevelser i grundskolen kan have betydning for, at ikke alle er motiverede eller afklarede i forhold til at begynde på en uddannelse. Alligevel får de unge, der er visiteret til uddannelseshjælp, et pålæg om at begynde på en uddannelse inden for et år. 45 pct. modtager fortsat uddannelseshjælp efter et år og har dermed ikke fulgt pålægget om at begynde på en uddannelse.

Langtidsforsørgede unge har kun i begrænset omfang erfaringer fra arbejdsmarkedet. Fire ud af ti har forældre, der selv har været langtidsforsørgede, og de kan derfor mangle rollemodeller i forhold til at have en dagligdag på en arbejdsplads. Hver fjerde af de langtidsforsørgede unge i alderen 25-29 år har heller ikke selv været i beskæftigelse inden for de sidste 10 år mod hver tiende blandt deres jævnaldrende. Halvdelen af de unge modtager også stadig offentlig forsørgelse tre år senere, og en fjerdedel har modtaget offentlig forsørgelse i minimum fem år. Det kan hænge sammen med strukturerne i kontanthjælpssystemet, der betyder, at de langtidsforsørgede unge, der modtager uddannelseshjælp, ikke skal søge job. Endvidere betyder aktivitetstillægget, at der er begrænset økonomisk incitament til at være parat til uddannelse.

De unges helbredssituation kan for nogle være en særlig udfordring. Langtidsforsørgede unge er generelt mere syge end deres jævnaldrende. 24 pct. har på et tidspunkt i deres liv fået stillet en psykisk diagnose – det gælder for ca. 8. pct. af deres jævnaldrende. En større andel ser også en psykiater eller en psykolog.

Langtidsforsørgede unge har i lidt højere omfang fysiske diagnoser og går lidt oftere til lægen. Flere forsøg har imidlertid vist, at sygdom ikke behøver at være en barriere for uddannelse og job. Bl.a. har et særligt forløb "Individuelt Planlagt Job Med Støtte" (IPS) positiv effekt i forhold til at hjælpe personer med alvorlige psykiske lidelser ind på arbejdsmarkedet.

Hvad kan vi gøre anderledes, for at færre unge ender som langtidsforsørgede? Kan uddannelsessystemet indrettes på en måde, så flere unge får et godt afsæt for videre uddannelse? Og kan beskæftigelsessystemet indrettes, så de unge får et bedre afsæt for hurtigst muligt at komme i gang med uddannelse eller job? DA har en række forslag, jf. boks 1.1.

Boks 1.1. DA foreslår

- Den praktiske læring i grundskolen skal styrkes. Både i den daglige undervisning og som konkrete opgaver og projekter med det lokale erhvervsliv og erhvervsskolen. Det kan give eleverne mulighed for at bringe andre kompetencer i spil, som i dag ikke nødvendigvis honoreres tilstrækkeligt i folkeskolen, men som kan være vigtige på arbejdsmarkedet.
 - Erhvervspraktik skal prioriteres i både 8. og 9. klasse. Erhvervspraktikken kan give eleverne et indblik i mulighederne på arbejdsmarkedet og give eleverne mulighed for at stifte bekendtskab med arbejdsmarkedet, og hvad det vil sige at gå på arbejde og dermed på et tidligere tidspunkt afklare flere elever i forhold til uddannelse og job.
 - De 25-29-årige, der modtager kontanthjælp og ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse, bør også kunne vurderes som jobparate. Kommunerne skal i stedet kunne give den enkelte ret til et forhøjet løntilskud, hvis den unge efter en vis tid i beskæftigelse indgår en uddannelsesaftale med en virksomhed.
 - Aktivitetstillægget til uddannelseshjælpen for aktivitetsparate unge bør afskaffes, da det reducerer incitamenterne til at finde et job.
 - Aktivitetsparate unge skal deltage i jobrettede ungeforløb, der kombinerer en virksomhedsrettet indsats (løntilskud, virksomhedspraktik, småjob m.v.) med en enten helbredsrettet, opkvalificerende eller social indsats.
 - Kommunerne skal tilbyde forløb med dokumenteret positiv effekt til unge med psykiske eller fysiske helbredsproblemer – eksempelvis IPS-forløb. Får den unge ikke den hjælp, som vedkommende er berettiget til, så bør den unge kunne bruge en godkendt privat aktør på kommunens regning.
-

1.2 Metode

I de seneste år har "udsatte unge" været genstand for forskellige undersøgelser. Undersøgelserne anvender ikke en fælles og entydig definition af begrebet "udsatte unge".

Boks 1.2. Definitioner af "udsatte unge"

Danmarks Statistik bruger begrebet NEET – Not in Employment, Education or Training (Ikke i Beskæftigelse, Uddannelse eller Træning) – om unge, der hverken er i gang med uddannelse eller beskæftigelse. Begrebet NEET definerer unge i alderen 15-24-årige, som ikke er i beskæftigelse i referenceugen, ikke har været i formel uddannelse inden for de seneste fire uger og ikke har været i anden form for uddannelse eller træning inden for de seneste fire uger.

Danmarks Statistik opgjorde i 2018 gruppen til ca. 69.000 unge, der udgjorde ca. 10 pct. af unge aldersgruppen, jf. Danmarks Statistik.

Rockwoolfonden offentliggjorde i oktober 2019 rapporten "Hvad vi ved om udsatte unge 2". Rockwoolfonden bruger her betegnelsen "udsatte unge" om 18-29-årige unge, der to år i træk hverken er i job eller i uddannelse. Ifølge Rockwoolfonden udgør de 7 pct. af en ungdomsårgang, jf. Rockwoolfonden (2019).

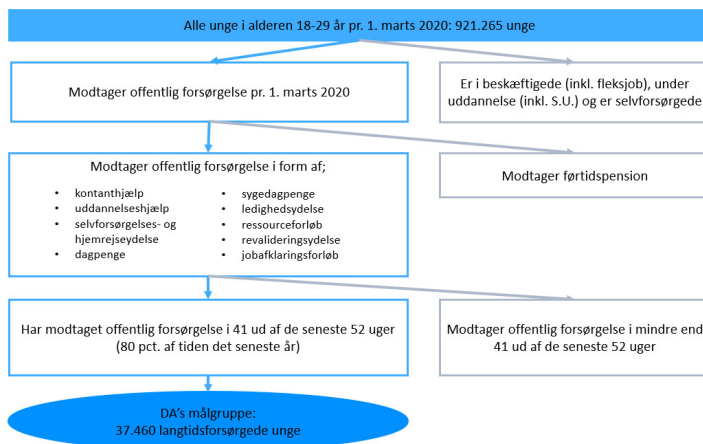
VIVE har i rapporten Børn og unge i Danmark 2018 også beskæftiget sig med udsatte unge. Den kvantitative del af analysen baserer sig på NEET-gruppen. VIVE indsnævrer dog gruppen til det, som de kalder de udsatte NEET, der udgør ca. 3 pct. af alle 18-24-årige – ca. 14.000 unge, jf. VIVE (2018).

Afgrænsning af målgruppe

Denne analyse beskæftiger sig med unge, som ikke er i gang med job eller uddannelse, men har modtaget offentlig forsørgelse i 80 pct. af tiden det seneste år. Derfor anvendes betegnelsen "langtidsforsørgede unge". Det begrundes bl.a. med, at der ikke eksisterer en entydig definition af betegnelsen "udsatte unge", og at der er tale om en uhomogen gruppe, hvis udfordringer i forhold til uddannelse og beskæftigelse er forskellige.

De langtidsforsørgede unge i denne analyse er 18-29-årige unge, der pr. 1. marts 2020 har modtaget offentlig forsørgelse i 80 pct. af tiden det seneste år, jf. figur 1.1.

Figur 1.1. Analysens målgruppe

Anm.: Se en nærmere definition i boks 1A i bilag A.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Ud fra ovenstående definition udgør populationen 37.460 personer pr. 1. marts 2020. Det svarer til 4,1 pct. af alle unge i samme aldersgruppe.

Kapitel 4 adskiller sig fra de øvrige kapitler, da det tager udgangspunkt i populationen af langtidsforsørgede unge pr. 1. maj 2019, der udgør ca. 40.600 unge. Denne opgørelse af langtidsforsørgede unge har imidlertid tilsvarende karakteristika med hensyn til køn, alder, herkomst, bopælskommuner og sammensætning af ydelser. Derfor antages resultaterne i kapitel 4 at være repræsentative for langtidsforsørgede unge generelt.

Igennem hele analysen sammenlignes gruppen af langtidsforsørgede unge med unge generelt, svarende til hele populationen i samme aldersgruppe, der består af 921.265 unge.

1.3 To ud af tre langtidsforsørgede unge er langt fra arbejdsmarkedet

Gruppen af langtidsforsørgede unge udgøres af et bredt spænd – fra dagpengemodtagere, der har afsluttet en uddannelse inden for de seneste to år over unge, der har modtaget uddannelseshjælp og er visiteret aktivitetssparate, til unge der har særlige helbredsmaessige udfordringer og deltager i ressourceforløb eller er visiteret til et fleksjob. Der er tale om en uhomogen målgruppe.

I analysen har vi, hvor det har været muligt, valgt at skelne mellem henholdsvis langtidsforsørgede unge tæt på arbejdsmarkedet og langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet.

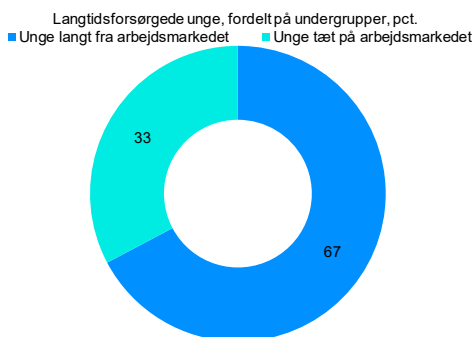
Langtidsforsørgede unge tæt på arbejdsmarkedet er f.eks. modtagere af dagpenge, sygedagpenge og modtagere af uddannelseshjælp, der bliver vurderet uddannelsesparate af kommunerne. Disse forsørgelsestyper indikerer, at de unge alt andet lige er tæt på arbejdsmarkedet.

Langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet modtager derimod forsørgelsesydelse, der indikerer, at de ofte har andre udfordringer end uddannelse og job.

Undergrupperne er defineret ud fra, hvilken ydelse den enkelte langtidsforsørgede ung modtager pr. 1. marts 2020, og hvorvidt den ydelse tildeles unge langt fra eller tættere på arbejdsmarkedet.

To ud af tre langtidsforsørgede unge modtager ydelser, der placerer dem i gruppen af unge langt fra arbejdsmarkedet, jf. figur 1.2.

Figur 1.2. Flest langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet

Anm.: Unge langt fra arbejdsmarkedet modtager følgende ydelser pr. 1. marts 2020: Kontanthjælp – aktivitetsparat, uddannelseshjælp – aktivitetsparat, selvforsørgelses- og hjemrejseydelse – aktivitetsparat, jobafklaringsforløb, ledighedsydelse og ressourceforløb. Unge tæt på arbejdsmarkedet modtager følgende ydelser pr. 1. marts 2020: Dagpenge, sygedagpenge, kontanthjælp – uddannelsesparat/åbenlyst uddannelsesparat/jobparat, uddannelseshjælp – uddannelsesparat/åbenlyst uddannelsesparat og selvforsørgelses- og hjemrejseydelse – uddannelsesparat/åbenlyst uddannelsesparat/jobparat.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

I det følgende skelnes der, når det vurderes relevant, mellem henholdsvis langtidsforsørgede unge tæt på arbejdsmarkedet og langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet.

Der er ikke forskel i køn- og aldersfordelingen mellem langtidsforsørgede unge og unge generelt jf. figur A1 i bilag A. Til gengæld er unge med indvandrerbaggrund underrepræsenteret i gruppen af langtidsforsørgede unge sammenlignet med unge generelt, jf. figur A2 i bilag A.

Ses der på de to undergrupper henholdsvis tæt på og langt fra arbejdsmarkedet, skiller indvandrerne sig imidlertid ud, idet 23 pct. af unge tæt på arbejdsmarkedet er indvandrere, mens indvandrere kun udgør 5 pct. blandt langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet.

I trepartsaftalen om integration blev kommunerne pålagt at vurdere (primært) flygtninge som værende jobparate som udgangspunkt fremfor aktivitets- eller uddannelsesparate. Det tyder på, at det krav er slået i gennem i kommunernes visitation, idet unge med indvandrerbaggrund i højere grad er visiteret jobparate fremfor uddannelses- eller aktivitetsparate.

Langtidsforsørgede unge udgør på landsplan 4,1 pct. af alle unge i samme aldersgruppe. Der er imidlertid forskel på andelen af langtidsforsørgede unge i landets kommuner. I 68 kommuner er der en større andel af langtidsforsørgede unge end landsgennemsnittet, jf. figur A.3. i bilag A.

1.4 Analysens opbygning

- Kapitel 1 – Indledning, sammenfatning og metode.
- Kapitel 2 – Beskæftigelse og offentlig forsørgelse – om unges offentlige forsørgelse, beskæftigelse og ydelsesstrukturen.
- Kapitel 3 – Uddannelse og kompetencer – om grundlæggende kompetencer for videre uddannelse og job.
- Kapitel 4 – Unges helbredssituation – om graden af psykiske og fysiske sygdomme hos unge.

Kapitel 2 – Beskæftigelse og offentlig forsørgelse

Det at have et arbejde, er vigtigt for mange mennesker. Arbejde giver identitet og er en arena for fællesskaber. Et job giver mulighed for faglig og personlig udvikling og økonomisk frihed til at udfolde sig samt forsørge sig selv.

For unge kan arbejde også være en god trædesten på vej mod skolebænken. F.eks. kan et job motivere skoletrætte unge, som kan finde frem til deres uddannelsesønske, mens de modnes, udvikler sig personligt og opnår nye kompetencer gennem jobbet. Et job kan give en god struktur på hverdagen, give gode vaner og træne unge, der har særlige udfordringer i at indgå i et arbejdsfællesskab.

Kapitlet viser:

- at hovedparten af de unge langtidsforsørgede ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, og mange mangler økonomiske incitamenter til at komme i arbejde eller påbegynde uddannelse
- at unge, der for nylig har færdiggjort en uddannelse og modtager dagpenge, udgør en begrænset andel af unge langtidsforsørgede, mens unge på kontanthjælpsydelse udgør en betydelig andel
- at langtidsforsørgede unge har mange år på offentlig forsørgelse bag sig, kun har sparsom erfaring med arbejdsmarkedet og har en negativ social arv
- at der er stor forskel på kommunernes indsats for at bringe de unge tættere på job eller i uddannelse, og der er således potentiale for at skabe bedre resultater

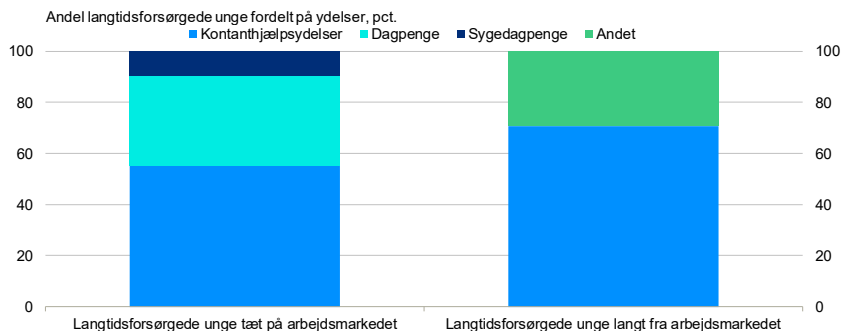
2.1 Lang vej til job og uddannelse

På trods af at arbejde eller uddannelse er vejen ud af offentlig forsørgelse, vurderer kommunerne, at hovedparten af de ca. 37.500 langtidsforsørgede unge hverken er klar til job eller uddannelse.

25.200 langtidsforsørgede unge, svarende til 67 pct., modtager offentlig forsørgelse uden at have pligt til at søge job eller påbegynde en uddannelse. De betegnes her som langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet. Kommunerne har kategoriseret dem som unge, der har problemer ud over ledighed, eksempelvis af social- eller helbreds-mæssig karakter. Ifølge gældende regler har de derfor ikke pligt til at være til rådighed for arbejdsmarkedet.

Syv ud af 10 langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet modtager en af de tre kontanthjælpsydelse: Kontanthjælp, uddannelseshjælp eller selvforsørgelses- og hjemrejse (tidligere integrationsydelse), jf. figur 2.1.

Figur 2.1. Syv ud af 10 langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet modtager kontanthjælp

Anm.: Andet dækker over ledighedsydelse, ressourceforløb og jobafklaringsforløb.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Blandt de resterende 33 pct. af langtidsforsørgede unge tættere på arbejdsmarkedet modtager hver tredje dagpenge. Det svarer til 12 pct. af alle langtidsforsørgede unge, jf. tabel 2.1.

Tabel 2.1. Over halvdelen af langtidsforsørgede unge er langt fra arbejdsmarkedet

	Antal langtidsforsørgede unge fordelt på ydelse	
	Antal	Andel, pct.
Langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet:		
Kontanthjælp – Aktivitetsparat	1.044	3
Uddannelseshjælp – Aktivitetsparat	16.153	43
Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse – Aktivitetsparat	601	2
Jobafklaringsforløb	2.079	6
Ledighedsydelse	527	1
Ressourceforløb	4.794	13
I alt	25.198	67
Langtidsforsørgede unge tæt på arbejdsmarkedet:		
Dagpenge	4.321	12
Sygedagpenge	1.172	3
Kontanthjælp – Jobparat	371	1
Uddannelseshjælp – Uddannelsesparat	4.617	12
Uddannelseshjælp – Åbenlyst uddannelsesparat/jobparat	210	1
Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse – Uddannelsesparat	280	1
Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse – Åbenlyst uddannelsesparat/jobparat	1.291	3
I alt	12.262	33
Total	37.460	100

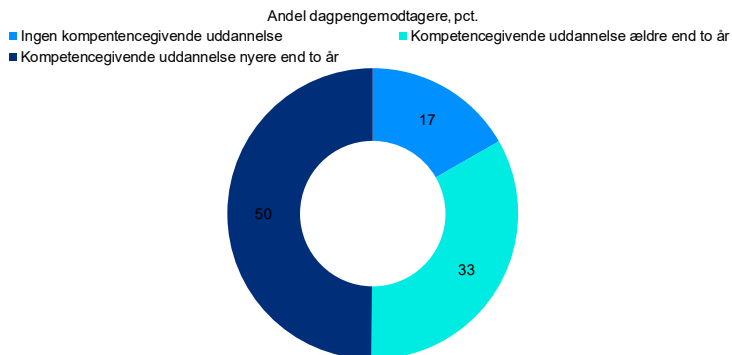
Anm.: De langtidsforsørgede unge er fordelt på, hvilken ydelse de modtager pr. 1. marts 2020. Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse svarer til den gamle integrationsydelse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

2.2 Halvdelen af langtidsforsørgede unge på dagpenge er nyuddannede

Langvarigt forsørgede unge dagpengemodtagere bør have bedre forudsætninger for at komme i job end øvrige langvarigt forsørgede unge. Unge dagpengemodtagere har for at blive berettiget til dagpenge enten gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse eller har haft forudgående beskæftigelse og dermed opfyldt time- eller indkomstkrevet. 50 pct. af de langtidsforsørgede unge dagpengemodtagere kan have optjent ret til dagpenge, fordi de har færdiggjort en uddannelsen inden for de seneste to år, jf. figur 2.2.

Figur 2.2. 50 pct. af dagpengemodtagerne er dimittender

Anm.: Dimittender er defineret som personer, der har afsluttet en kompetencegivende uddannelse inden for to år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Dimittenderne, der både omfatter unge, der har afsluttet en videregående uddannelse og unge, der har afsluttet en erhvervsuddannelse, modtager en særlig dimittendsats på 13.644 kr. for ikke-forsørgere og 15.648 kr. for forsørgere. Det svarer til henholdsvis 71,5 pct. og 82 pct. af højeste dagpengesats.

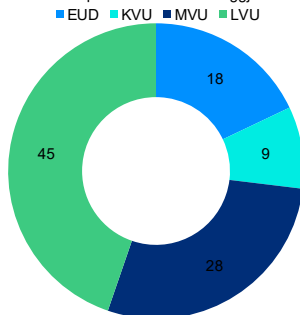
I perioden 2012-2020, hvor den generelle ledighed har været faldende, er dimittendledigheden ikke faldet tilsvarende. Dimittendledige udgør i 2019 ca. en fjerdedel af alle dagpengemodtagere, jf. Beskæftigelsesministeriet (2019). Udviklingen i dimittendledigheden skal bl.a. ses i sammenhæng med, at andelen af befolkningen med en videregående uddannelse er steget fra 30 pct. i 2009 til 40 pct. i 2019. Det svarer til ca. 117.000 flere personer, jf. Danmarks Statistik (2020).

Ledige dimittender har oftest afsluttet en længerevarende uddannelse. Der er bl.a. relativt mange unge langtidsforsørgede dagpengemodtagere inden for områderne erhvervsøkonomi, administration, jura og samfundsvidenskab samt humaniora.

Knap tre ud af fire af de unge langtidsforsørgede dagpengemodtagere, der har afsluttet en kompetencegivende uddannelse inden for de seneste to år, har gennemført en lang eller en mellemlang videregående uddannelse. Det svarer til ca. 1.600 personer, jf. figur. 2.3.

Figur 2.3. Halvdelen har en lang videregående uddannelse

Andel dimittender fordelt på uddannelser færdiggjort indenfor to år, pct.

Anm.: EUD står for erhvervsuddannelse, KVV står for kort videregående uddannelse, MVU står for mellemlang videregående uddannelse og inkluderer også bacheloruddannelse, LVU står for lang videregående uddannelse og inkluderer også ph.d.-uddannelser og øvrige forskeruddannelser. Dimittender er defineret som personer, der har afsluttet en kompetencegivende uddannelse inden for to år.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Med en lang eller mellemlang videregående uddannelse i bagagen bør de langtidsforsørgede unge dagpengemodtagere være godt rustet til at komme i job. Alligevel sidder en del fast på offentlig forsørgelse og får ikke gjort brug af de kompetencer, som de har erhvervet sig i uddannelsessystemet.

2.3 Kun få unge på kontanthjælpsydelser skal stå til rådighed for job

Unge på kontanthjælpsydelser udgør en relativt stor andel af de langtidsforsørgede unge. 25.000 unge, svarende til 66 pct. af alle langtidsforsørgede unge, modtager en af de tre kontanthjælpsydelser: Kontanthjælp, uddannelseshjælp eller selvforsørgelses- og hjemrejseydelse (tidligere integrationsydelse), jf. tabel 2.2.

Tabel 2.2. To ud af tre langtidsforsørgede unge modtager kontanthjælpsydelser

	Langtidsforsørgede unge fordelt på ydelse	
	Personer	Pct.
Kontanthjælpsydelser	24.567	66
Andre ydelser	12.893	34
I alt	37.460	100

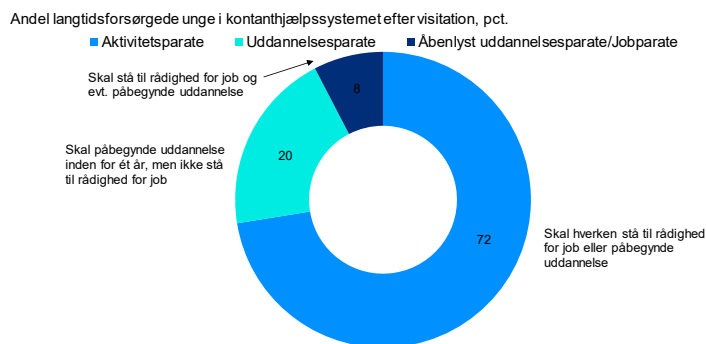
Anm.: Kontanthjælpsydelser dækker over: Kontanthjælp, uddannelseshjælp og integrationsydelse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

På trods af at kontanthjælpsydelser er midlertidige ydelser, er knap tre ud af fire langtidsforsørgede unge på kontanthjælpsydelser ifølge kommunerne hverken klar til job eller uddan-

nelse. Det gælder for ca. 18.000 langtidsforsørgede unge. Kommunerne vurderer dem som aktivitetsparate med problemer ud over ledighed af social eller helbreds-mæssig karakter og møder dem derfor ikke med krav om jobsøgning eller uddannelse. I stedet er det op til de enkelte kommuner at vurdere, om der er tilbud, som den pågældende kan have gavn af at deltage i, jf. figur 2.4.

Figur 2.4. Ni ud af 10 langtidsforsørgede unge på kontanthjælp skal ikke søge job

Anm.: Andelen er opgjort blandt alle kontanthjælps-, uddannelseshjælp- og integrationsydelsesmodtagere.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Ni ud af 10 af de langtidsforsørgede unge på kontanthjælp har endnu ikke gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse, der er baseret på tildelingen af ydelser. For dem er det nuværende politisk fastsatte mål ikke job – det er uddannelse. Kommunerne skal alene vurdere, om den unge kan påbegynde en uddannelse inden for et år.

Er det kommunens vurdering, at den pågældende unge ikke er klar til en uddannelse, f.eks. fordi den unge ikke er motiveret for at deltage i uddannelse, kan den unge ikke alternativt blive vurderet som jobparat. Også selv om den pågældende kan arbejde enten på fuld tid eller deltid. I stedet bliver unge placeret i kategorien aktivitetsparat uden at skulle være til rådighed for arbejdsmarkedet i det omfang, som de er i stand til.

Hver femte unge langtidsforsørgede kontanthjælpsmodtager er visiteret til kategorien uddannelsesparat. Det betyder, at kommunen vurderer, at den unge kan begynde på en uddannelse inden for ca. et år. Disse personer skal ikke være til rådighed og søge job i perioden frem til uddannelsens start. Det til trods for, at der kan gå op til 12 måneder, før den unge kan starte på den relevante uddannelse.

Aktivitetsparate og uddannelsesparate langtidsforsørgede unge udgør 92 pct. af unge langtidsforsørgede i kontanthjælpssystemet. Det svarer til godt 23.000 unge, der ikke skal være til rå-

dighed for arbejdsmarkedet. Kun de resterende godt 1.900 langtidsforsørgede unge i kontanthjælpsystemet, som kommunerne vurderer som enten jobparate eller åbenlyst uddannelsesparate, skal søge job og stå til rådighed.

Dermed er der stort potentiale for at bringe flere unge i job eller uddannelse, hvis lovgivningen giver kommunerne mulighed for at tildele flere unge forsørgelsesydelse med krav om jobsøgning. Desuden viser forskningsresultater fra Væksthusets Forskningscenter (2018) netop, at de kommunale sagsbehandlere tro på, at job er muligt, forøger jobchancerne væsentligt.

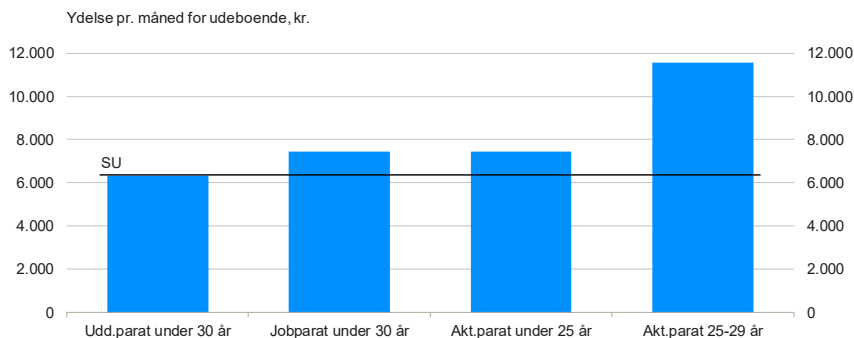
2.4 Svage økonomiske incitamenter til job eller uddannelse

For unge på uddannelseshjælp eller kontanthjælp er det økonomisk mere attraktivt at blive erklæret aktivitetsparat fremfor at blive erklæret job- eller uddannelsesparat. Årsagen er, at aktivitetsparate unge kan supplere deres kontant- eller uddannelseshjælp med et aktivitetsstillæg, hvis de deltager i et aktivt tilbud.

Aktivitetsparate 25-29-årige modtager i alt ca. 11.550 kr. om måneden, uanset om bopælen er hjemme eller ude. Det er 4.000-5.000 kr. mere om måneden end andre udeboende unge på kontant- eller uddannelseshjælp og 8.000-9.000 kr. mere end andre hjemmeboende kontanthjælps- eller uddannelseshjælpsmodtagere under 30 år.

Desuden er ydelsen til aktivitetsparate 25-29-årige kontant- eller uddannelseshjælpsmodtagere næsten dobbelt så høj som SU-niveauet for udeboende, der udgør ca. 6.250 kr. pr. måned, jf. figur 2.5.

Figur 2.5. Aktivitetsparate unge bliver belønnet

Kilde: Vejledning om satser 2020 og Styrelsen for institutioner og uddannelsesstøtte.

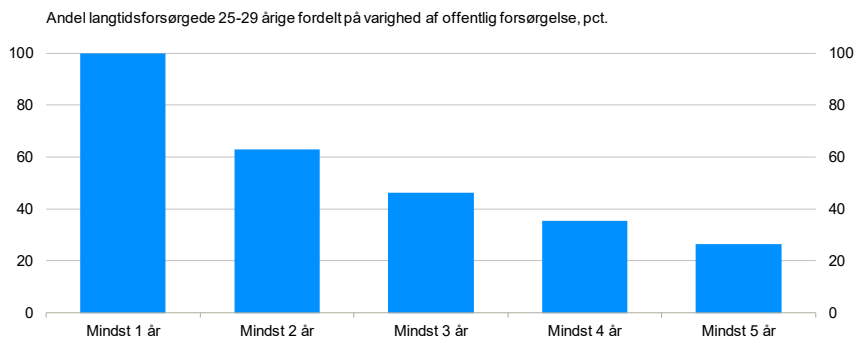
Pr. 1. marts 2020 er der ca. 9.200 aktivitetsparate unge i alderen 25-29 år, som på baggrund af deres visitationskategori har mulighed for at modtage aktivitetsstillægget oven i deres forsørgelsesydelse og dermed samlet modtager ca. 11.550 kr. pr. måned. Ud af de 9.200 aktivitetsparate 25-29-årige er 83 pct. langtidsforsørgede.

2.5 Mange langtidsforsørgede unge har lang forsørgelseshistorik

Jo længere tid unge har modtaget offentlig forsørgelse, desto svagere er deres tilknytning til arbejdsmarkedet, til uddannelsesverdenen og til fællesskabet i det omgivende samfund.

Mange langtidsforsørgede unge har modtaget offentlig forsørgelse væsentligt længere end ét år. Seks ud af 10 langtidsforsørgede unge i alderen 25-29 år har modtaget offentlig forsørgelse i minimum to år. Hver fjerde har været offentligt forsørgt i minimum fem år, jf. figur 2.6.

Figur 2.6. Hver fjerde langtidsforsørgt ung har modtaget offentlig forsørgelse i mindst fem år

Anm.: Personer tæller som langtidsforsørgede, hvis de har modtaget offentlig forsørgelse i 80 pct. af tiden det pågældende år (perioden 1/3/2019-1/3/2020). Andelen angiver personer, der fortsat er offentligt forsørgt for hvert enkelt år.

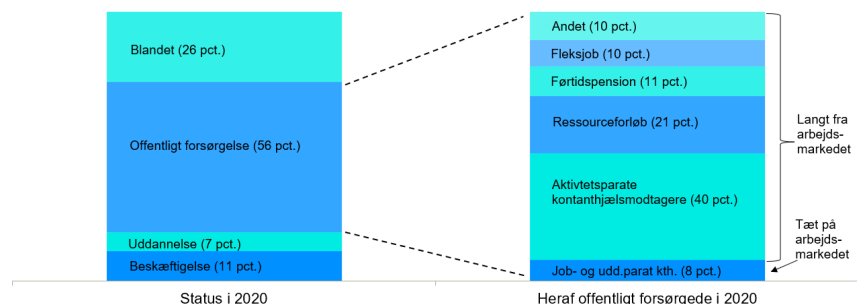
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Et tilbageblik på unge, der var langtidsforsørgede i 2017, viser en relativ lav mobilitet ud af offentlig forsørgelse. I 2017 var der ca. 43.100 langtidsforsørgede unge. I 2020 – det vil sige tre år senere – har mere end halvdelen af dem modtaget offentlig forsørgelse i mindst 80 pct. af det seneste år. Det svarer til ca. 24.100 unge.

Kun knap én ud af fem langtidsforsørgede unge er helt ude af gruppen efter tre år og er enten kommet i arbejde (11 pct.) eller i gang med en uddannelse (7 pct.), jf. figur 2.7.

Figur 2.7. Halvdelen af de langtidsforsørgede unge i 2017 er også langtidsforsørgede i 2020

Andel langtidsforsørgede unge i 2017 fordelt på primær status i 2020, pct.

Anm.: Status "Blandet" dækker over unge, der hverken har været under uddannelse, i beskæftigelse eller offentligt forsørgelse i mindst 80 pct. af tiden. De er primært selvforsørgede eller skifter rundt mellem uddannelse, beskæftigelse, offentlig forsørgelse eller selvforsørgelse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Ud af de 24.100 unge, der er offentligt forsørgede i både 2017 og i 2020, er mindre end hver 10. vurderet enten job- eller uddannelsesparat i 2020 og dermed relativt tæt på arbejdsmarkedet. Mere end ni ud af 10 er derimod længere væk fra eller varigt ude af arbejdsmarkedet.

2.6 Joberfaring og negativ social arv

Fritids- og ungdomsjob er en god træningsbane til voksenlivet. Unge, der har erfaringer fra arbejdsmarkedet, er i langt højere grad end deres jævnaldrende i beskæftigelse eller under uddannelse som voksne, jf. Foreningen Nydansker (2013). Unge med fritidsjob får desuden højere karakterer til afgangseksamenen i 9. klasse, begår mindre kriminalitet og er hurtigere til at begynde på en ungdomsuddannelse, jf. TrykFondens Børneforskningscenter (2018).

Kun tre ud af fire af de unge langtidsforsørgede 25-29-årige har været i job – enten på fuld tid eller på færre timer – inden for de seneste 10 år. Blandt unge 25-29-årige generelt har knap 95 pct. været i job inden for de seneste 10 år. Langtidsforsørgede unge har dermed mindre erfaring med arbejdsmarkedet end unge generelt.

Særligt langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet mangler joberfaring. De bliver af kommunerne kategoriseret som unge, der har problemer ud over ledighed, eksempelvis af social- eller helbreds-mæssig karakter. 35 pct. af de langtidsforsørgede 25-29-årige unge langt fra arbejdsmarkedet har ikke været i job i de seneste 10 år, jf. tabel 2.3.

Tabel 2.3. Mange langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet har ikke joberfaring

	25-29-årige, der ikke har været i beskæftigelse de seneste 10 år
	Andel (pct.)
Unge generelt	6
Langtidsforsørgede unge	28
- Tæt på arbejdsmarkedet	16
- Langt fra arbejdsmarkedet	35

Anm.: Den unge tælles som have været i beskæftigelse, hvis vedkommende har været beskæftiget minimum én måned mellem 2010 og 2020. Både deltids- og fuldtidsbeskæftigelse indgår i opgørelsen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Ligesom en stor andel af de langtidsforsørgede unge mangler erfaring med arbejdsmarkedet, har deres forældre også oftere stået uden for arbejdsmarkedet og modtaget offentlig forsørgelse. Dermed er risikoen for at modtage offentlig forsørgelse større for unge, der har forældre, som selv har modtaget offentlig forsørgelse.

Fire ud af 10 af de langtidsforsørgede unge har forældre, der selv har været langtidsforsørgede inden for de seneste 10 år. Blandt unge generelt er det kun to ud af 10, det vil sige halvt så mange som blandt de langtidsforsørgede unge, jf. tabel 2.4.

Tabel 2.4. Flere langtidsforsørgede unge har langtidsforsørgede forældre

	Unge med mindst en langtidsforsørgt forælder de sidste 10 år
	Andel (pct.)
Unge generelt	20
Langtidsforsørgede unge	43
- Tæt på arbejdsmarkedet	39
- Langt fra arbejdsmarkedet	45

Anm.: En langtidsforsørgt forælder er defineret som en, der har modtaget offentlig forsørgelse i mindst 80 pct. af tiden i perioden 1. marts 2010 til 1. marts 2020.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Særligt langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet har forældre, som selv har været langtidsforsørgede. 45 pct. af de unges forældre har selv modtaget langvarig offentlig forsørgelse i løbet af de seneste 10 år. Andelen er 6 pct.-point højere end blandt langtidsforsørgede unge tættere på arbejdsmarkedet.

Social arv er komplekst. De fleste børn og unge arver ikke deres forældres problemer direkte, men problemerne kan øge de unges risiko for mistrivsel og give forringede livsvilkår, jf. VIA University College. På den måde overføres socialt belastende vilkår fra generation til generation. Når processen først er i gang, er det vanskeligt at bryde mønstret, bl.a. på grund af man-

gelfuldt socialt netværk, manglende personlige ressourcer og kompetencer, jf. Danmarks Pædagogiske Universitet. At stifte bekendtskab med en arbejdskultur gennem et fritidsjob kan bidrage til at bryde mønstret, jf. Center for Boligsocial Udvikling (2012).

2.7 Beskæftigelsesindsatsen i kommunerne varierer

Kommunerne har ansvaret for at understøtte, at både unge ledige og unge med problemer ud over ledighed af eksempelvis helbredsmæssig eller social karakter kommer i arbejde eller påbegynder en uddannelse. Der er veldokumenteret viden om, hvordan kommunerne mest effektivt kan gribe opgaven an.

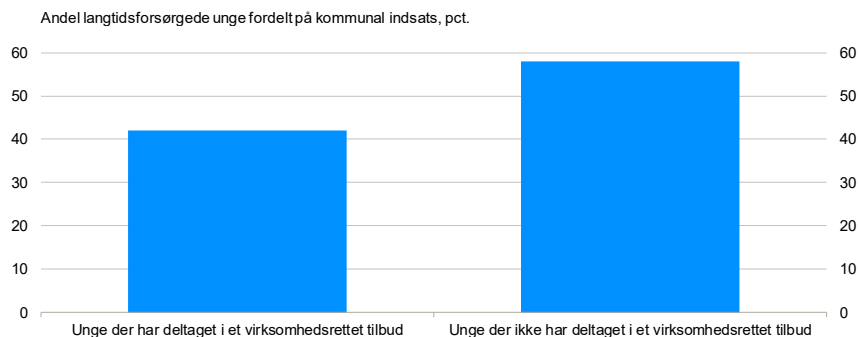
Virksomhedsrettede tilbud så som virksomhedspraktik, løntilskud og småjob er de mest effektive redskaber, når mennesker skal hjælpes fra offentlig forsørgelse til selvforsørgelse på arbejdsmarkedet. Det viser bl.a. Beskæftigelses Indikator Projektet (BIP), der bidrager med evidensbaseret viden om, hvilke indsatser der virker over for aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere, jf. Væksthusets Forskningscenter (2018). BIP peger på, at en jobrettet indsats, der er kombineret med f.eks. opkvalificering, en social indsats eller en helbredsindsats, er den mest effektive måde at få borgere i udkanten af arbejdsmarkedet i job. Jobrettede forløb bør foregå på en virksomhed og bestå eksempelvis af virksomhedspraktik eller ansættelse med løntilskud. Hvis indsatsen alene er jobrettet uden øvrige indsatser, kommer borgeren også tættere på arbejdsmarkedet, dog i mindre skala.

Derimod vil borgere, der slet ingen indsats får, glide længere og længere væk fra arbejdsmarkedet. Borgere, der alene deltager i opkvalificering, en social eller helbredsrettet indsats, vil i bedste fald opleve stilstand. Disse indsatser vil kun føre til, at borgeren kommer tættere på arbejdsmarkedet og i job, hvis de kombineres med en jobrettet indsats.

Alligevel har kun fire ud af 10 langtidsforsørgede unge deltaget i forløb på en virksomhed i løbet af det seneste år som led i kommunernes indsats for at få dem i job eller uddannelse.

Seks ud af 10 langtidsforsørgede unge, svarende til 21.700 unge, har således ikke modtaget en effektiv beskæftigelsesindsats fra kommunen, jf. figur 2.8.

Figur 2.8. Under halvdelen har deltaget i en indsats på en virksomhed

Anm.: Opgørelsen angiver, hvorvidt en person har modtaget en virksomhedsrettet indsats minimum en uge i perioden 1. marts 2019 til 1. marts 2020. Virksomhedsrettet indsats defineres som: Virksomhedspraktik, løntilskud, nytteindsats og anden aktivering.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Knap en ud af fem af de langtidsforsørgede unge har slet ikke deltaget i forløb gennem det kommunale beskæftigelsessystem i løbet af det seneste år og er dermed kommet længere væk fra arbejdsmarkedet.

Knap to ud af tre har deltaget i såkaldte "vejlednings- og opkvalificeringsforløb". Det er de forløb, som kommunerne hyppigst tilbyder, på trods af at forløbene ikke har en dokumenteret beskæftigelseseffekt.

Virksomhedspraktik er den jobrettede indsats, der oftest anvendes. Fire ud af 10 langtidsforsørgede unge har deltaget i virksomhedspraktik i løbet af de seneste år, jf. tabel 2.5.

Tabel 2.5. En ud af fem langtidsforsørget ung har slet ikke fået en kommunal indsats

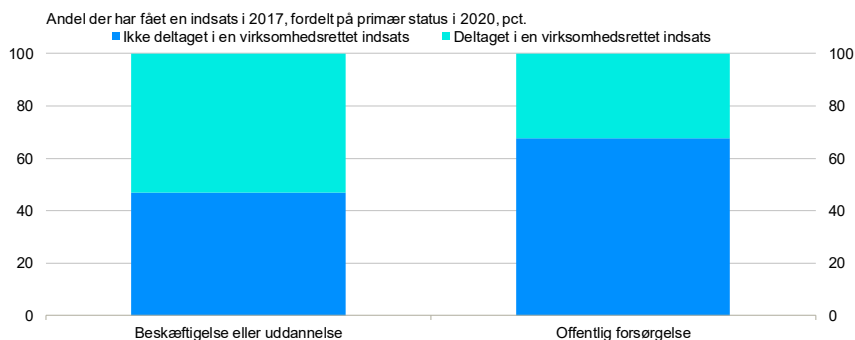
Kommunale indsats		
Indsats	Antal	Andel (pct.)
Ingen indsats	6.440	17
Modtaget mindst én indsats	31.020	83
Typer af indsats (Man kan modtage flere typer af indsats)		
- Vejledning og opkvalificering	24.691	66
- Virksomhedspraktik	15.210	41
- Uddannelse	3.959	11
- Løntilskud	1.373	4
- Nytteindsats	620	2

Anm.: Tabellen angiver, hvorvidt en person har modtaget den pågældende indsats minimum en uge det seneste år. De unge kan have deltaget i flere indsatstyper i løbet af året, hvorfor antallet af indsatser overstiger antallet af unge på 37.460 personer. Indsatsen uddannelse dækker over "ordinær uddannelse" og "6 ugers selvvalgt uddannelse".

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Langtidsforsørgede unge, der siden er kommet i job eller uddannelse, har i højere grad deltaget i virksomhedsrettede forløb, mens de modtog offentlig forsørgelse end unge, der hænger fast i forsørgelsessystemet. Knap halvdelen af de unge, der er i job eller i gang med en uddannelse i 2020, deltog i virksomhedsrettede forløb, mens de var offentligt forsørgede i 2017. Derimod deltog kun knap hver tredje af de unge, der tre år senere fortsat er offentligt forsørgede, i virksomhedsrettede forløb i 2017, jf. figur 2.9.

Figur 2.9. Unge i job eller uddannelse har hyppigere deltaget i virksomhedsrettede forløb

Anm.: En virksomhedsrettet indsats dækker over virksomhedspraktik, løntilskud og nytteindsats.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Der er selektion i brugen af de forskellige redskaber i beskæftigelsesindsatsen. Hvorvidt den unge deltager i virksomhedsrettede forløb afhænger eksempelvis af den pågældende unges helbredssituation, forsørgelsesgrundlag, visitationskategori, motivation og kommunernes praksis m.v. Det er derfor ikke brugen af virksomhedsrettede forløb alene, der forklarer den øgede beskæftigelse blandt unge, som har deltaget i den jobrettede indsats.

Der er væsentlige kommunale forskelle på, hvor stor en andel af de langtidsforsørgede unge, der får en virksomhedsrettet indsats i 2020. Middelfart Kommune og Lemvig Kommune er de to kommuner, hvor andelen af langtidsforsørgede unge, der har deltaget i virksomhedsrettede forløb, er størst. Her har henholdsvis 59 og 57 pct. af de langtidsforsørgede unge deltaget i forløb på en virksomhed i løbet af det seneste år. Det samme gælder kun for 29 pct. af de langtidsforsørgede unge i Solrød Kommune.

Kommunerne kan have forskellige udgangspunkter og rammevilkår, når man ser på deres muligheder for – gennem beskæftigelsesindsatsen – at påvirke, i hvilken grad de unge bliver for- sørgt af det offentlige, jf. tabel A.1 i bilag A. Hvis alle kommuner inddrog virksomhederne i indsatsen i samme omfang som i Middelfart, ville ca. 6.300 flere langtidsforsørgede unge mod- tage en virksomhedsrettet indsats og dermed en indsats, der mest effektivt giver en tilknytning til arbejdsmarkedet, jf. tabel 2.6 og figur 2.10.

Tabel 2.6. Andelen af unge med virksomhedsrettede forløb varierer på tværs af kommuner

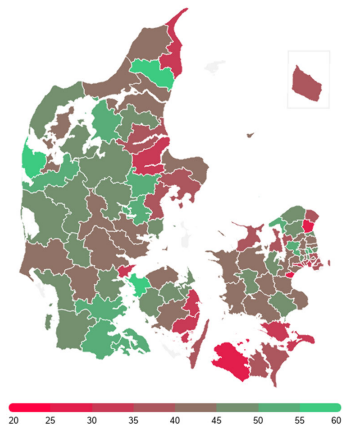
Kommune	Top og bund 5	
	Placering	Andel, pct.
Middelfart	1	59
Lemvig	2	57
Brønderslev	3	56
Favrskov	4	55
Aabenraa	5	54
Gennemsnit på landsplan	-	42
Vordingborg	89	31
Svendborg	90	31
Fredensborg	91	29
Lolland	92	29
Solrød	93*	29
Forbedringspotentiale, hvis alle gør det så godt som den bedste kommune – antal flere langtidsforsørgede unge, der deltager i virksomhedsrettede tilbud		6.360

Anm.: * Fanø, Læsø, Samsø, Ærø og Dragør er udeladt i beregningen. Virksomhedsrettet forløb defineres som: Virksomhedspraktik, løntilskud, nytteindsats og anden aktivering. Andelen er beregnet som andelen af langtidsforsørgede unge, der modtager mindst en uges virksomhedsrettet indsats i perioden 1. marts 2019 til 1. marts 2020, fordelt på bopælskommuner pr. 31. december 2019.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Figur 2.10. Stor forskel på brugen af virksomhedsrettede indsatser for unge

Andelen af langtidsforsørgede unge, der har modtaget en virksomhedsrettet indsats, pct.

Anm.: Virksomhedsrettet forløb defineres som: Virksomhedspraktik, løntilskud, nytteindsats og anden aktivering. Kortet angiver andelen af unge, der har modtaget en virksomhedsrettet indsats minimum én uge i perioden 1. marts 2019 til 1. marts 2020. Fanø, Læsø, Samsø, Ærø og Dragør er udeladt.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Kapitel 3 – Forudsætninger for uddannelse og uddannelsespålæg

I folkeskolen skal børn og unge tilegne sig de grundlæggende færdigheder, der danner grundlaget for deres videre uddannelse og beskæftigelse. En del børn og unge har svært ved at tilegne sig de basale færdigheder i dansk og matematik. De oplever allerede på et tidligt tidspunkt i livet et nederlag, og de risikerer at blive hægtet af i forhold til deres jævnaldrende.

Samtidig får de et dårligere udgangspunkt for videre uddannelse og job og dermed risiko for at blive en del af gruppen af langtidsforsørgede unge. I beskæftigelsessystemet mødes de langtidsforsørgede unge med et fokus på uddannelse som vejen ud af offentlig forsørgelse – ikke nødvendigvis den rette medicin for unge, der allerede har oplevet nederlag i mødet med uddannelsessystemet.

Kapitlet viser:

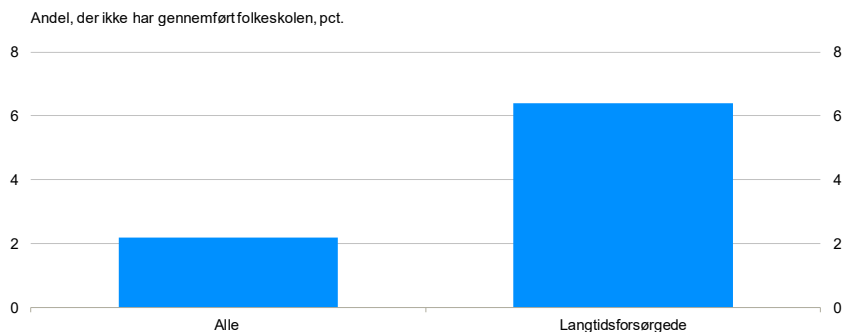
- Langtidsforsørgede unge afslutter folkeskolens afgangseksamen med et lavere karaktergennemsnit end unge generelt.
- Næsten hver fjerde langtidsforsørgede ung har et karaktergennemsnit under 2 i dansk og matematik og opfylder dermed ikke kravene til at blive optaget på en ungdomsuddannelse. Der er samtidig store kommunale forskelle.
- Knap halvdelen af de langtidsforsørgede unge, der af kommunen visiteres uddannelsesparate, er ikke i gang med uddannelse efter et år.
- Langtidsforsørgede unge har i højere grad folkeskolen og/eller gymnasiet som den højst fuldførte uddannelse sammenlignet med unge generelt.

3.1 Mange unge tabes allerede i grundskolen

Blandt de langtidsforsørgede unge er det 6 pct., som ikke har 9. eller 10. klasses afgangseksamen. Blandt alle unge er det kun 2 pct. af de 18-29-årige, som ikke har folkeskolens afgangseksamen.

Det tyder på, at langtidsforsørgede unge i højere grad har oplevet skolegangen som en udfordring og derfor i mindre grad afslutter deres skolegang med folkeskolens afgangseksamen, jf. figur 3.1.

Figur 3.1. Flere langtidsforsørgede unge gennemfører ikke folkeskolen

Anm.: Personer uden uddannelse eller med 6., 7. eller 8. klasse som højeste fuldførte uddannelse pr. 1. oktober 2019, angives som ikke at have gennemført 9. klasse.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Den manglende afgangseksamen udgør en barriere for unges muligheder for at få en ungdomsuddannelse, idet unge ikke umiddelbart har mulighed for at forsætte på en ungdomsuddannelse uden en afsluttende eksamen fra grundskolen. Nogle af de langtidsforsørgede unge bliver derfor allerede på et tidligt tidspunkt i deres liv ringere stillet i forhold til job- og uddannelsesmuligheder.

De unge, der ikke har gennemført grundskolen eller af andre årsager ikke vurderes parate til at gå i gang med en ungdomsuddannelse, kan blive visiteret til FGU (den forberedende ungdomsuddannelse). Det er alene kommunerne, der kan visitere de unge til FGU. De unge kan også indhente de manglende kompetencer via almen voksenuddannelse (AVU) på VUC. Her skal man dog typisk være fyldt 25 år.

Lavere karakterniveau ved folkeskolens afgangseksamen

Langtidsforsørgede unge afslutter folkeskolens afgangseksamen med et markant lavere karakterniveau i dansk og matematik end andre unge.

I matematik har langtidsforsørgede unge et karaktergennemsnit på 4,5. Det er 2 karakterpoint lavere end karakterniveauet blandt unge generelt, der har et gennemsnit på 6,7 i matematik. I dansk er karaktergennemsnittet på 6,4 for unge generelt, mens det for langtidsforsørgede unge ligger på 4,9, jf. tabel 3.1

For langtidsforsørgede unge, der er langt fra arbejdsmarkedet, er forskellen endnu mere markant, jf. tabel 3.1.

Tabel 3.1. Langtidsforsørgede unge får lavere karakterer i 9. klasse

Fagområde	Karaktergennemsnit ved afslutningen af 9. klasse	
	Dansk	Matematik
Unge generelt	6,4	6,7
Langtidsforsørgede unge	4,9	4,5
Langtidsforsørgede unge tæt på arbejdsmarkedet	5,0	4,7
Langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet	4,8	4,3

Anm.: Kun unge, der har gennemført folkeskolens 9. klasse, er medtaget i beregningen.

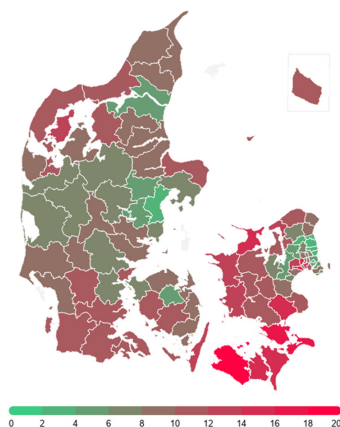
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Med et lavt karaktergennemsnit har langtidsforsørgede unge et dårligere udgangspunkt for at opfylde kravene til at blive optaget på en ungdomsuddannelse efter grundskolen end unge generelt.

Der er store kommunale forskelle på unges karaktergennemsnit. På Lolland har hver femte unge ikke opnået minimum 2 i dansk og matematik. Ishøj og Vordingborg kommuner har ligeledes en stor gruppe af unge med et karaktergennemsnit under 2 i dansk og matematik, jf. figur. 3.2.

Figur 3.2. Betydelige kommunale forskelle i karakterniveauet

Andelen af unge uden karaktergennemsnit over 2 i dansk og matematik, pct.

Anm.: Fanø, Læsø, Samsø og Ærø er udeladt.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Der er allerede på et tidligt tidspunkt betydelige geografiske forskelle i det præsterede karakterniveau i grundskolen.

Folkeskolens afgangseksamen med et karaktergennemsnit på 2 giver adgang til at fortsætte på en ungdomsuddannelse. Herudover skal den unge være vurderet uddannelsesparat til den ungdomsuddannelse, som den unge ønsker at begynde på efter grundskolen.

Boks 3.1. Uddannelsesparathedsvurdering

Skolen skal i uddannelsesparathedsvurderingen vurdere elevens faglige, personlige og sociale forudsætninger for at begynde på og gennemføre en ungdomsuddannelse. Alle tre kriterier skal være opfyldt, for at eleven kan vurderes uddannelsesparat. De praksisfaglige forudsætninger kan vurderes middel eller høje og kan ikke påvirke uddannelsesparathedsvurderingen negativt.

Faglige forudsætninger

I 8. klasse vurderes elever at være uddannelsesparate, når de har et gennemsnit på mindst 4 af standpunktskarakterer, der gives i folkeskolen. Karakterkravet er dog 5,0 i gennemsnit af alle standpunktskarakterer for elever, der søger en treårig gymnasial uddannelse.

I 9. og 10. klasse gælder det for erhvervsuddannelse, at gennemsnittet af standpunktskarakterer for hvert af fagene dansk og matematik er på mindst 2,0. For de treårige gymnasiale uddannelser er karakterkravet 5,0 og for HF er det 4,0.

- Personlige forudsætninger vurderes inden for fem fokusområder: Selvstændighed, motivation, ansvarlighed, mødestabilitet og valgparathed.
- Sociale forudsætninger er delt ind i tre fokusområder: Samarbejdsevne, respekt og tolerance.
- Praksisfaglige forudsætninger vurderes inden for fem fokusområder: praktiske færdigheder og kreativitet, arbejdskendskab, arbejdspladsfærdigheder og virkestrang, værktøjsfærdigheder, færdigheder i at kunne skifte perspektiv mellem del og helhed, færdigheder i at kunne anvende teorier i praksis

Kilde: www.uvm.dk.

I forbindelse med ansøgningen til ungdomsuddannelserne i 2020 blev færre unge erklæret uddannelsesparate end i 2019. Det gælder for 88,1 pct. af den ungdomsårgang, der i 2020 har søgt en ungdomsuddannelse. Det er et fald i forhold til 2019, hvor det var 90,2 pct. (Børne- og Undervisningsministeriet, 2020).

Skolen og Ungdommens Uddannelsesvejledning skal på baggrund uddannelsesparathedsvurderingen igangsætte en målrettet indsats for at hjælpe unge, der ikke er erklæret uddannelsesparate. 40 pct. af de ikke-uddannelsesparate elever oplever imidlertid, at der ikke bliver fulgt op på uddannelsesparathedsvurderingen. Kun 9 pct. har fået ekstraundervisning i f.eks. dansk eller matematik, mens kun 7. pct. har haft et eller flere særlige praktikforløb (EVA, 2018).

Boks 3.2. Opfølgning på uddannelsesparathedsvurderingen

Skolen skal meddele det skriftligt med begrundelse til elev og forældre, hvis eleven vurderes ikke-uddannelsesparat. I den forbindelse skal skolen også orientere om det videre forløb, som f.eks. kan være en invitation til en samtale, tilbagemelding af uddannelsesønske.

Den kommunale ungeindsats skal sikre, at elever, der er vurderet ikke-uddannelsesparate til en eller flere typer af ungdomsuddannelser tilkendegiver, hvilken type af ungdomsuddannelse, eleven påtænker at søge ind på efter grundskolen (den ønskede uddannelse).

Det er kun elever, der er vurderet ikke-uddannelsesparate til den ønskede uddannelse, der har ret til en individuel skole- og vejledningsindsats. Elever, der er vurderet ikke-uddannelsesparate til uddannelser, de ikke ønsker, skal blot deltage i den kollektive vejledning, hvis de er uddannelsesparate til den ønskede uddannelse.

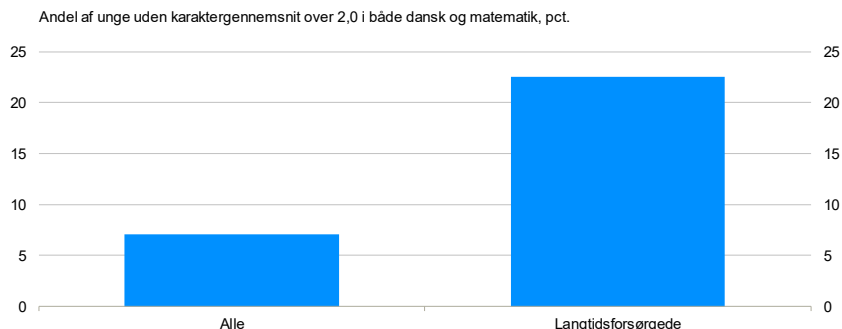
Kilde: www.uvm.dk.

3.2 Langtidsforsørgede unge opfylder ikke krav til ungdomsuddannelserne

Med erhvervsuddannelsesreformen fra 2014 og gymnasireformen fra 2016 har et flertal af Folкетинgets partier aftalt at sætte nye adgangskrav til ungdomsuddannelserne. Med erhvervsuddannelsesreformen blev der indført et krav om minimum 2 i dansk og matematik for at blive optaget på en erhvervsuddannelse, mens det kræver 5 i gennemsnit at blive optaget på en gymnasial ungdomsuddannelse. Andelen, der ikke opfylder kravene til at blive optaget på en af de forskellige ungdomsuddannelser, er højere blandt langtidsforsørgede unge end blandt unge generelt.

7 pct. af alle unge opfylder ikke kravene til at blive optaget på en ungdomsuddannelse. Blandt langtidsforsørgede unge er andelen godt tre gange højere, idet 23 pct. af de langtidsforsørgede unge har et karaktergennemsnit, som ikke giver adgang til at påbegynde en ungdomsuddannelse. For langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet har næsten hver fjerde ikke opnået minimum 2 i dansk og matematik, jf. figur 3.3.

Figur 3.3. Mange langtidsforsørgede unge opfylder ikke kravene til ungdomsuddannelserne

Anm.: Karaktergennemsnittet er beregnet på baggrund af karakterer ved udgangen af folkeskolen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Langtidsforsørgede unges dårlige resultater ved folkeskolens afgangsprøve udgør dermed en barriere for at fortsætte på en ungdomsuddannelse.

3.3 Uddannelseshjælpsmodtagere får påbud om uddannelse

Unge, der modtager offentlig forsørgelse som følge af ledighed, og som ikke har gennemført en erhvervsuddannelse, en erhvervsgrunduddannelse (EGU) eller en videregående uddannelse får uddannelseshjælp.

Fælles for alle uddannelseshjælpsmodtagere er, at målet er ordinær uddannelse. De skal derfor stå til rådighed for en indsats, der er rettet mod uddannelse. Alle uddannelseshjælpsmodtagere uanset visitationskategori får derfor et uddannelsespålæg. Uddannelsespålægget danner rammen om den uddannelsesrettede indsats, som jobcenteret skal tilbyde den unge. Alle uddannelseshjælpsmodtagere skal have en indsats, der understøtter, at de hurtigst muligt bliver klar til at påbegynde og gennemføre en ordinær uddannelse.

Hvis kommunen har vurdereret, at den unge er berettiget til at modtage uddannelseshjælp, skal kommunen efterfølgende vurdere, om den unge er "åbenlyst uddannelsesparat", "uddannelsesparat" eller "aktivitetsparat".

Åbenlyst uddannelsesparate vurderes ikke at have barrierer i forhold til uddannelse, og de er således umiddelbart parate til at begynde på en uddannelse. Indtil uddannelsesstart har de pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Uddannelsesparate unge skal inden for et år starte på en uddannelse, men har i den mellemliggende periode ingen rådighedspligt.

Boks 3.5 Tre trin i uddannelsespålægget

Trin 1: Den unge forpligtes til inden for en nærmere fastsat frist at komme med forslag til en eller flere studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelser, som det er realistisk at søge optagelse på. Fristen fastlægges under hensyn til den enkeltes ressourcer og behov for supplerende støtte. For nogle uddannelsesparate vil fristen være kort, fordi uddannelsesvalget allerede er kendt. For andre unge med betydelige udfordringer kan fristen være lang.

Trin 2: Den unge pålægges inden for en nærmere fastsat frist at søge optagelse på en eller flere af de valgte uddannelser. Der skal være forsørgelsesgrundlag under uddannelsen, f.eks. SU, elevløn, praktikløn eller lignende.

Trin 3: Når den unge optages på den valgte uddannelse, er den unge forpligtet til at gå i gang med og gennemføre uddannelsen. Jobcenteret underretter uddannelsesinstitutionen om, at den unge har et uddannelsespålæg.

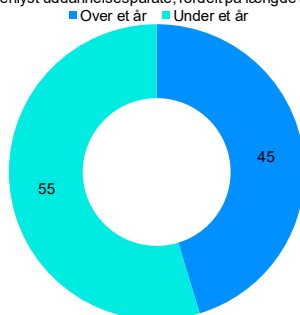
Kilde: Finansministeriet 2018.

Knap halvdelen af de uddannelsesparate er ikke i gang med uddannelse efter et år

Uddannelseshjælpsmodtagere, der er visiteret uddannelsesparate, skal som nævnt kunne begynde på en uddannelse inden for et år. Imidlertid modtager 45 pct. af unge uddannelsesparate eller åbenlyst uddannelsesparate uddannelseshjælp i mere end et år, jf. figur 3.4.

Figur 3.4. 45 pct. af de uddannelsesparate modtager uddannelseshjælp i mere end et år

Andel uddannelses- og åbenlyst uddannelsesparate, fordelt på længde af offentlig forsørgelse, pct.

Anm.: Figuren viser andelen, der har modtaget uddannelseshjælp i mindst 52 sammenhængende uger og er visiteret uddannelsesparat eller åbenlyst uddannelsesparat i de seneste fem kvartaler fra 1. marts 2020 og bagud.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

De opfylder dermed ikke det krav, som var grundlaget for at blive visiteret uddannelsesparat eller åbenlyst uddannelsesparat. Det tyder på, at visitationskategorierne ikke fungerer i forhold til den politiske målsætning.

Blandt unge, der begynder på en uddannelse efter at have modtaget uddannelseshjælp, har knap halvdelen afbrudt uddannelsen igen efter et år. Efter seks måneder har knap 30 pct. afbrudt deres uddannelse, mens knap 15 pct. er faldet fra allerede efter tre måneder. Ses der kun på den gruppe uddannelseshjælpsmodtagere, der afbryder deres uddannelse, modtager ca. halvdelen uddannelseshjælp igen, efter de er stoppet på uddannelsen. Omkring 20 pct. af dem, der har afbrudt uddannelsen, overgår til beskæftigelse, og godt 20 pct. er registreret som selvforsørgende (Finansministeriet, 2018).

Når det ikke i højere grad lykkedes at fastholde de unge i uddannelse, tyder det på, at et ensidigt fokus på uddannelse ikke nødvendigvis er den rette indsats i forhold til at få de unge væk fra offentlig forsørgelse. Som belyst tidligere i kapitlet, har en stor del af de langvarigt forsørgede unge ringe faglige forudsætningerne for at påbegynde og gennemføre en uddannelse. Dertil kommer, at mange unge ikke er motiverede og afklarede i forhold til at påbegynde en uddannelse. Her vil et job ofte være en trædesten i forhold til at komme væk fra offentlig forsørgelse. Et job giver kompetencer og kan bidrage til at afklare og motivere den enkelte i forhold til valg af uddannelse.

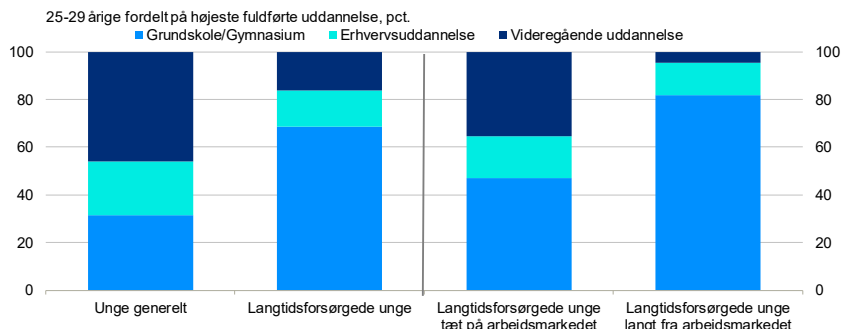
3.4 Langtidsforsørgede unge har et lavere uddannelsesniveau

Som det fremgik tidligere i kapitlet har langtidsforsørgede unge et lavere karakterniveau end andre unge. Dermed har de også et dårligere udgangspunkt for at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Dette afspejler sig også i deres videre uddannelsesforløb, idet langtidsforsørgede unge har et lavere uddannelsesniveau end unge generelt. 69 pct. af de langtidsforsørgede unge i alderen 25-29 år har alene grundskolen eller en gymnasial uddannelse som den højest fuldførte uddannelse – blandt unge generelt i alderen 25-29-år er det kun 32 pct.

Blandt langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet i alderen 25-29 år har hele 82 pct. kun folkeskolen eller gymnasiet som højst fuldførte uddannelse. Gruppen langt fra arbejdsmarkedet er dermed uddannelsesmæssigt ringere stillet i forhold til at træde ind på arbejdsmarkedet, jf. figur 3.5.

Figur 3.5. 82 pct. langt fra arbejdsmarkedet har ikke en kompetencegivende uddannelse

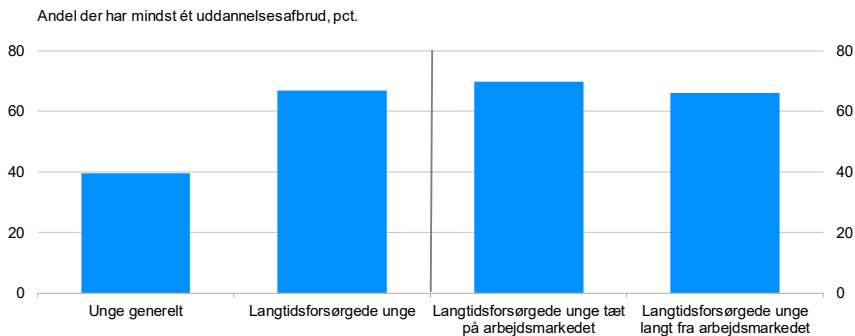

Anm.: Højeste fuldførte uddannelse pr. 1. oktober 2019. Unge med uoplyste uddannelsesinformation indgår ikke. Grundskole/gymnasium inkluderer også forberedende uddannelser.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

32 pct. af alle unge har ikke en kompetencegivende uddannelse. Det skyldes bl.a., at en del af målgruppen fortsat er under uddannelse.

67 pct. af de langtidsforsørgede unge langt fra arbejdsmarkedet, som ikke har en kompetencegivende uddannelse, har afbrudt mindst én uddannelse. Det er dog ikke kun langtidsforsørgede unge, som afbryder deres uddannelse. 39 pct. af de unge generelt har mere end én afbrudt ungdomsuddannelse bag sig, jf. figur 3.6.

Figur 3.6. Mange af de langtidsforsørgede har afbrudt en uddannelse

Anm.: Kun unge uden en kompetencegivende uddannelse, som er påbegyndt mindst en uddannelse efter folkeskolen, indgår i opgørelsen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Kapitel 4 – Unges helbredssituation

Langtidsforsørgede unge er en meget sammensat gruppe og nogle oplever udfordringer ud over ledighed. En mindre gruppe oplever eksempelvis udfordringer af helbredsmæssig karakter enten psykisk eller fysisk.

Langtidsforsørgede unge har generelt større helbredsudfordringer end andre unge. Oplysninger om hospitalsbesøg og lægebesøg tyder dog på, at for flertallet af de langtidsforsørgede unge er helbredsudfordringer ikke årsag til deres manglende tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

For langtidsforsørgede unge med helbredsudfordringer behøver det at have et fysisk eller psykisk helbredsproblem ikke at være en barriere for job og uddannelse. Mange helbredsproblemer ændrer sig over tid og den rette støtte, indsats og behandling kan gøre det muligt for unge med helbredsudfordringer at tage en uddannelse eller være en del af arbejdsmarkedet. Arbejde kan faktisk anses som en integreret del af sygdomsbehandlingen og kan i mange tilfælde forbedre den enkeltes helbred og forkorte sygdomsperioden.

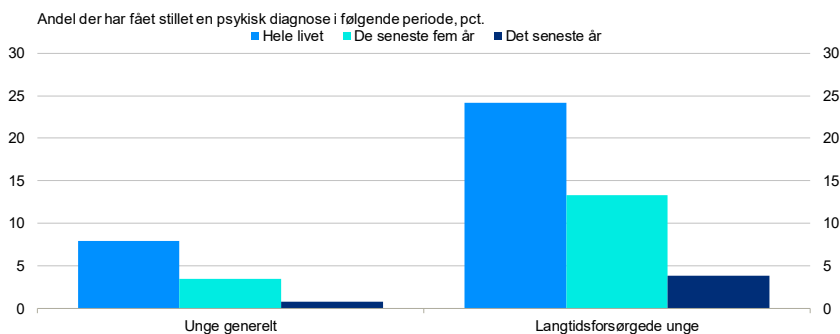
Kapitlet viser:

- at unge langtidsforsørgede i større omfang har eller har haft en psykisk lidelse end unge generelt
- at der er lille forskel på andelen, der har fået stillet en fysisk diagnose. Dog er andelen større for de langtidsforsørgede unge
- at langtidsforsørgede unge hyppigere er i kontakt med almen læge end unge generelt, og at en større andel kontakter en psykiater
- at seks ud af 10 med alvorlige sindslidelser kommer i job med et jobrettet forløb med en særlig individuel støtte indsats (IPS-forløb)
- at arbejde kan være en del af løsningen til at få det bedre, og helbredsudfordringer derfor ikke behøver at være en barriere for at komme i job

4.1 Psykiske helbredsudfordringer blandt unge langtidsforsørgede

13 pct. af de langtidsforsørgede unge i alderen 18-29 år har fået stillet en psykisk diagnose inden for de seneste fem år i forbindelse med et hospitalsbesøg. Det er en højere andel end blandt unge generelt i samme aldersgruppe, hvor det er knap 4 pct., jf. figur 4.1.

Figur 4.1. En ud af otte langtidsforsørgede unge har fået stillet en psykisk diagnose de seneste fem år

Anm.: Indeholder alle diagnoser stillet i årene 1990-2018 i forbindelse med kontakt med hospitalsvæsenet for unge, der er 18-29 år pr. 1. maj 2019. Se uddybelse i boks B3 i bilag B. Tallene dækker over grupperingen "psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser" fra landspatientregistret, se boks B1 i bilag B. Hele livet indeholder data tilbage fra 1990, de seneste fem år dækker perioden 2014-2018, og det seneste år dækker 2018.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registre, DREAM og Landspatientregistret.

Dermed har 87 pct. af de langtidsforsørgede unge ikke fået stillet en psykisk diagnose i forbindelse med et hospitalsbesøg de seneste fem år. Knap 1 pct. af unge generelt har fået stillet en psykisk diagnose i løbet af det seneste år, mens det er 4 pct. blandt langtidsforsørgede unge. Ser man på hele livet for de 18-29-årige, har 8 pct. af unge generelt og 24 pct. blandt langtidsforsørgede unge fået stillet en psykisk diagnose på et tidspunkt i deres liv.

Diagnoserne er dog ikke nødvendigvis permanente. Mange kan have fået det bedre over tid, jf. boks 4.1. Desuden behøver en psykisk diagnose ikke at være en barriere for uddannelse og job. Uddannelse og job kan være en del af løsningen. F.eks. anser de fleste mennesker med en svær psykisk sygdom, såsom skizofreni, arbejde og uddannelse som vigtige faktorer i recovery-processen ved siden af deres behandling. Personer med psykiske lidelser såsom angst og depression vil få det bedre af at arbejde fremfor at isolere sig hjemme, hvor deres sygdom ofte forværrer, jf. Jesper Karle og Lars Aakerlund (2016).

Andre har også forsøgt at sætte tal på antallet af unge med psykiske helbredsudfordringer. Ifølge en opgørelse fra Sundhedsstyrelsen, der er baseret på en survey, vurderes 18,3 pct. af unge i aldersgruppen 16-24-årige at have et dårligt mentalt helbred, jf. Sundhedsstyrelsen (2017). For mange af de unge vil det dårlige mentale helbred være af forbigående eller af mildere karakter. Ca. 35.000, svarende til 3,3 pct., i aldersgruppen 16-29 år vurderer at have en

psykisk sygdom eller sindslidelse, jf. VIVE (2017). Også denne opgørelse er baseret på en survey, og der er hermed tale om en selvvrurderet helbredssituation, ligesom den psykiske lidelse kan være af både mildere eller mere alvorlig karakter.

Boks 4.1. Registrering af sundhedsdata i Danmark

Landspatientregistret

Landspatientregistret registrerer alle diagnoser, der er stillet i forbindelse med en kontakt til hospitalsvæsenet i det enkelte år. Det omfatter skadestuebesøg, indlæggelser eller ambulante behandlinger. Registret inkluderer ikke raskmeldinger og måler derfor kun tilgangen af personer, der får stillet en diagnose og ikke raskmeldinger. Registret omfatter dermed ikke den faktiske bestand af personer med psykiske eller fysiske lidelser for de enkelte år. Mildere diagnoser, der er stillet uden for hospitalsvæsenet, som f.eks. bliver stillet hos almen læge, en speciallæge eller psykolog, registreres ikke i Landspatientregistret, jf. Sundhedsdatastyrelsen.

Registret for lægekontakt

Registret for lægekontakt registrerer alle enkelte kontakter med almen- og speciallæge, f.eks. ørelæge, øjenlæge, psykolog og psykiater. Diagnoser, der er stillet i forbindelse med en sådan kontakt, registreres ikke i registret eller noget andet sted, jf. Danmarks Statistik.

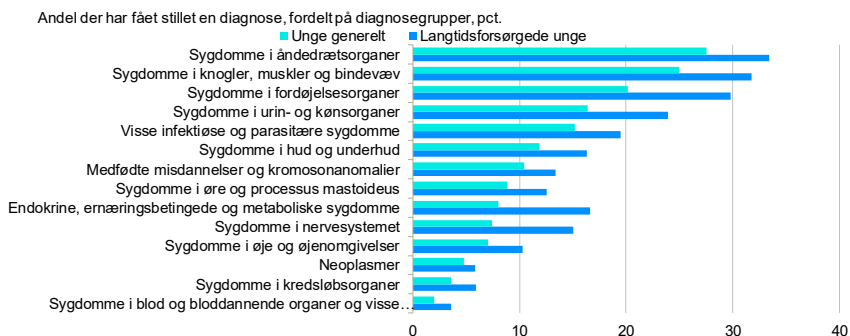
Surveys

Andre undersøgelser, såsom Danskernes Sundhed eller VIVE bruger spørgeskemaundersøgelser til at belyse omfanget af unge med helbredsproblemer. I Danskernes Sundhed svarer respondenterne på forskellige spørgsmål, og ud fra de samlede besvarelse vurderes personens helbred. I VIVE's rapport er det op til den enkelte respondent at vurdere, hvorvidt vedkomne har helbredsproblemer. Selvvrurderet helbred skal man dog altid være varsom med at bruge ukritisk.

4.2 Fysiske helbredsudfordringer blandt unge langtidsforsørgede

Nogle unge oplever også fysiske helbredsproblemer. En større andel af de langtidsforsørgede unge end unge generelt har fået stillet en fysisk diagnose på et tidspunkt i løbet af deres liv. Dog er forskellen ikke markant inden for de enkelte grupper, jf. figur 4.2.

Figur 4.2. En større andel af langtidsforsørgede unge har fået stillet en fysisk diagnose

Anm.: Figuren viser andelen, der i løbet af perioden 1990-2018 har fået stillet mindst en diagnose inden for den pågældende diagnosegruppe for unge, der er 18-29 år pr. 1. maj 2019. Se uddybelse i boks B3 i bilag B. Diagnosegruppen "læsioner, forgiftninger og visse andre følger af ydre påvirkninger" indgår ikke i figuren, da andelen for gruppen langt overstiger de øvrige diagnosegrupper. Alle diagnosegrupper kan ses i tabel B1 i bilag B.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmark Statistiks registre, DREAM og Landspatientregistret.

Diagnosegruppen "læsioner, forgiftninger og visse andre følger af ydre påvirkninger" er ikke medtaget, da næsten alle unge har fået stillet mindst en diagnose inden for den diagnosegruppe i løbet af deres liv. Det gælder 78 pct. af unge generelt og 82 pct. blandt langtidsforsørgede unge, jf. tabel B1 i bilag B. Diagnoseerne er som regel stillet i forbindelse med skadestuebesøg.

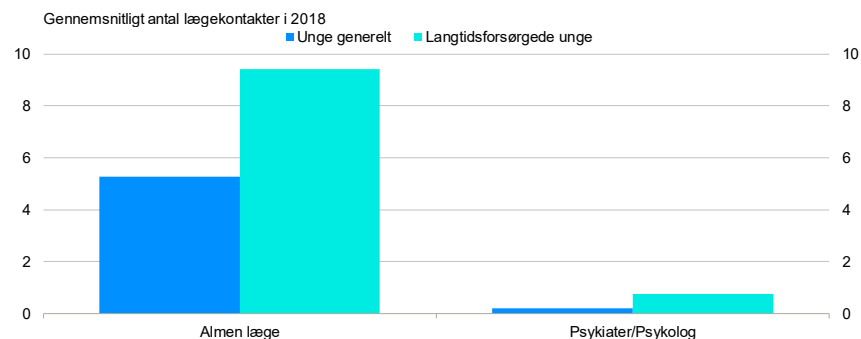
Andre har også forsøgt at sætte tal på antallet af unge med fysiske helbredsudfordringer. Ifølge Sundhedsstyrelsen vurderes 2,5 pct. i alderen 16-24 år at have et dårligt fysisk helbred, jf. Sundhedsstyrelsen (2017). VIVE vurderer, at andelen er noget højere, idet 12,6 pct. af alle 16-29-årige i en survey angiver at have et ikke-psykisk helbredsproblem eller handicap: 6,5 pct. har et mobilitetshandicap, 0,2 pct. har et sanse- og kommunikationshandicap i form af eksempelvis nedsat hørelse eller syn, mens 5,9 pct. har en sygdom – eksempelvis diabetes eller kræft, jf. VIVE (2017).

4.3 Hyppig lægekontakt blandt langtidsforsørgede unge

Ikke alle helbredsproblematikker kræver indlæggelse eller kontakt med og besøg på sygehuset. Nogle sygdomme kan den praktiserende læge eller en speciallæge udrede og behandle. Det gælder f.eks. mild depression, angst eller mindre fysiske funktionsnedsættelser.

Langtidsforsørgede unge kontakter gennemsnitligt hyppigere psykiater eller psykolog end unge generelt, nemlig 0,8 gange i gennemsnit i løbet af 2018 mod 0,2 gange for unge generelt. Det samme gælder kontakt med almen læge, hvor langtidsforsørgede unge i gennemsnit kontakter deres almene læge 9,4 gange i 2018 mod 5,3 gange blandt unge generelt, jf. figur 4.3.

Figur 4.3. Langtidsforsørgede unge tager hyppigere kontakt til læge og psykiater

Anm.: Se boks B2 i bilag B for definition af kontakt med almen læge og psykiater/psykolog. Gennemsnittet er beregnet på baggrund af unge, der er 18-29 år pr. 1. maj 2019.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af særudtræk fra Danmark Statistik.

Den hyppigere lægekontakt er særligt drevet af en mindre gruppe langtidsforsørgede unge, der meget hyppigt kontakter deres almen praktiserende læge. Andelen af langtidsforsørgede unge, der kontakter deres almen praktiserende læge mere end 10 gange i løbet af 2018, er 34 pct., mens det blandt unge generelt kun er 15 pct. Det kan skyldes, at langtidsforsørgede unge møder krav fra kommunen om helbredsattester og lægeerklæringer for at blive fritaget fra lovgivningsmæssige krav eller for at kunne søge om tillæg og yderligere hjælp.

En større andel af langtidsforsørgede unge har kontakt med en psykiater eller psykolog end unge generelt, nemlig 10,6 pct. mod 3,5 pct. Men for dem, som har kontakt med en psykiater eller psykolog, er der ikke markant forskel i frekvensen af kontakter.

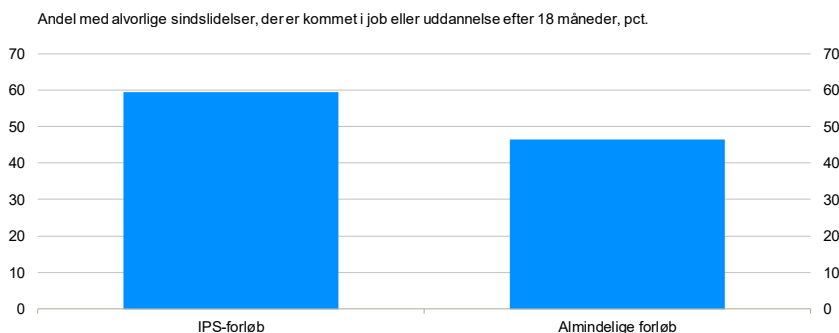
4.4 Helbredsproblemer behøver ikke være en barriere

Hverken psykiske eller fysiske helbredsproblemer behøver at være en barriere for uddannelse eller i job. Et job kan derimod bidrage til at give øget selvverd, livskvalitet og et socialt netværk. Arbejde kan derfor være helt centralt for at få det bedre eller blive rask. Et job kan give hverdagen struktur og give den enkelte grund til at stå op om morgenen.

I indsatsen for at hjælpe personer med alvorlige psykiske lidelser ind på arbejdsmarkedet har særligt forløb med "Individuelt Planlagt Job Med Støtte" (IPS) vist sig effektivt, jf. Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2018). IPS-forløb øger sandsynligheden for at komme i job

eller uddannelse for personer med svære sindslidelser sammenlignet med en almindelig beskæftigelsesindsats. Efter 18-måneders IPS-forløb kommer knap seks ud af 10 deltagere i job eller uddannelse, jf. figur 4.4.

Figur 4.4. En effektiv indsats får flere i job

Kilde: Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2018)

Deltagerne i IPS-forløb er desuden langt mere tilfredse med indsatsen end deltagerne i almindelige forløb. Den overordnede filosofi for IPS-forløbet er, at personer med alvorlige sindslidelser kan arbejde eller tage en uddannelse, når der opnås et godt match mellem kandidaten og arbejds- eller uddannelsesstedet, samtidig med at kandidaten modtager sideløbende intensiv støtte.

På mange virksomheder er medarbejdere med forskellige helbredsproblemer og funktionsnedsættelser en normal del af arbejdspladsen. Seks ud af 10 personaleledere er ikke betænkelige ved at ansætte personer med handicap eller helbredsproblemer, der er i stand til at varetage job på almindelige vilkår. Kun to ud af 10 er betænkelige, jf. VIVE (2020).

Hjælpemidler og støttemuligheder kan bidrage til at øge arbejdsevnen blandt personer med helbredsproblemer. Det kan være i form af en personlig assistent, der yder støtte i forbindelse med arbejdsfunktioner, som en person med helbredsproblemer ikke selv kan klare. Det kan dreje sig om specifikke løft, strukturere arbejdsdagen eller være bindeled til kolleger. Hjælpe-midler består af arbejdsredskaber og mindre arbejdspladsindretninger, eksempelvis særlige arbejdsstole eller installation af ramper.

Det er kommunerne, der bevilger hjælpe-midlerne efter ansøgning fra arbejdspladsen. Mange virksomheder har ikke kendskab til støttemulighederne eller kan være usikre på udfaldet af ansøgningen om bevilling, hvilket kan udgøre en barriere for ansættelse af personer med helbredsproblemer, herunder unge.

Bilag

Bilag A

Boks A.1. DA's målgruppe

DA ser på langtidsforsørgede unge, der defineres som:

- Unge, der er 18-29 år.
- Står uden for uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet.
- Modtager offentlig forsørgelse.
- Der ikke er tale om en forbigående situation, men en vis varighed.

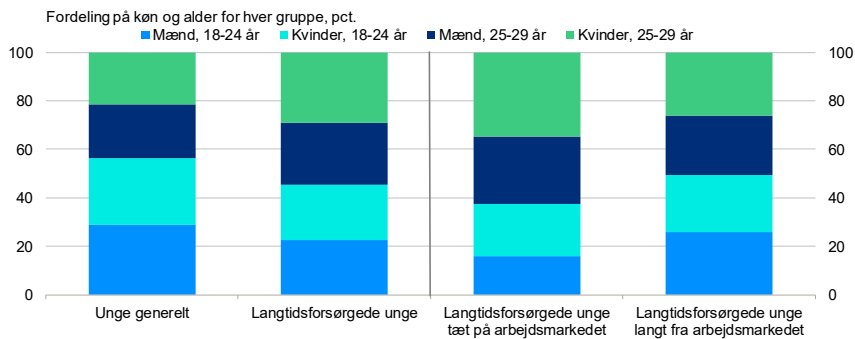
På baggrund af ovenstående er der desuden foretaget yderligere analytiske valg.

At den unge ikke er midlertidig uden for uddannelsessystemet eller arbejdsmarkedet, men at situationen er længerevarende. Det defineres her som modtagere af offentlig forsørgelse i 80 pct. af tiden det seneste år pr. 1. marts 2020. Holder man eksempelvis sabbatår efter en studentereksamen og i en periode er uden job, tilhører man ifølge denne definition ikke målgruppen.

At modtage offentlig forsørgelse er i nærværende analyse defineret som modtagere af en kontanthjælpsydelse, dagpenge, sygedagpenge, ressourceforløbsydelse, jobafklaringsforløb og ledighedsydelse. Dermed er unge på førtidspension ikke omfattet. Det begrundes med, at modtagere af førtidspension ikke forventes at være aktive i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet, og de mødes derfor heller ikke med krav i beskæftigelsessystemet.

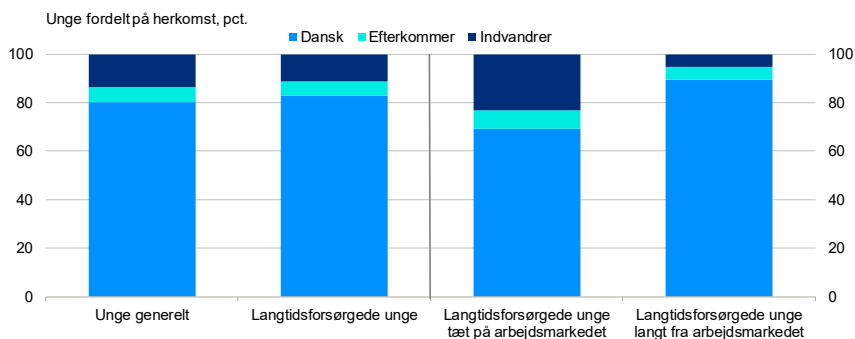
At det alene er unge, som modtager offentlig forsørgelse, betyder, at unge, som forsørges af forældre, eller som rejser, er på højskoleophold eller lignende, ikke indgår i analyserne.

Figur A.1. Langtidsforsørgede unge er ældre

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Figur A.2. Indvandrere er ikke overrepræsenteret blandt langtidsforsørgede unge

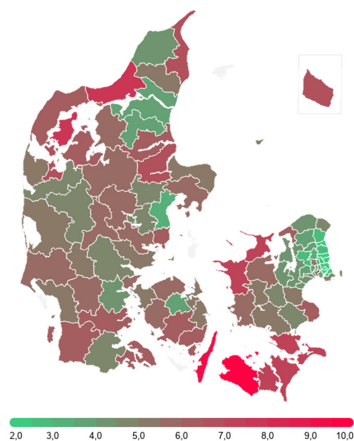

Anm: Indvandrere er defineret som både vestlige og ikke-vestlige indvandrere. Det samme gælder for efterkommere.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Figur A.3. 68 kommuner har en større andel af langtidsforsørgede unge end landsgennemsnittet

Andelen af langtidsforsørgede unge per kommune, pct.

Anm.: Andelen af langtidsforsørgede unge er beregnet som andelen, hvor de langtidsforsørgede unge udgør af hele ungdomspopulationen i samme aldersgruppe med bopæl i kommunen pr. 1. januar 2020.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Tabel A.1. Kommuner med høj beskæftigelsesgrad og en stor andel langtidsforsørgede unge

	Beskæftigelsesgrad		
	Beskæftigelsesgrad Kommunal rangering (pct.)	Langtidsforsørgede unge Kommunal rangering (pct.)	Forskel i Kommunal rangering (pct. point)
Varde	11 (76,4)	64 (5,8)	53 (70,7)
Vejen	21 (75,5)	66 (5,8)	45 (69,7)
Odder	28 (74,5)	72 (6,0)	44 (68,5)
Billund	14 (76,0)	56 (5,3)	42 (70,7)
Hedensted	6 (78,4)	47 (5,1)	41 (73,3)
Silkeborg	20 (75,5)	60 (5,6)	40 (69,9)
Stevns	37 (73,7)	76 (6,1)	39 (67,6)
Ringkøbing-Skjern	16 (76,0)	53 (5,2)	37 (70,8)
Skive	44 (73,1)	80 (6,4)	36 (66,7)
Viborg	35 (74,0)	69 (5,9)	34 (68,1)

Anm.: Beskæftigelsesgraden er beregnet, som den andel lønmodtagere mellem 15-66 år udgør af kommunens samlede folketal i samme aldersgruppe. Kommunerne er rangeret efter forskellen i den kommunale rangering af beskæftigelsesgraden og andelen af langtidsforsørgede unge i kommunen. Samsø, Fanø, Ærø, Læsø og Dragør indgår ikke i rangeringen. Andele er afrundede.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og DREAM.

Bilag B

Tabel B.1. Flere langtidsforsørgede unge har fået stillet en fysisk diagnose i løbet af livet

Andel, der har fået stillet en diagnose, fordelt på diagnosegruppe, i perioden 1990-2018			
	Unge generelt	Langtidsforsørgede unge	Forskel
	Pct.	Pct.	Pct.-point
Læsioner, forgiftninger og visse andre følger af ydre påvirkninger	78	82	4
Sygdomme i åndedrætsorganer	28	33	6
Sygdomme i knogler, muskler og bindevæv	25	32	7
Sygdomme i fordøjelsesorganer	20	30	10
Sygdomme i urin- og kønsorganer	16	24	8
Visse infektiøse og parasitære sygdomme	15	19	4
Sygdomme i hud og underhud	12	16	4
Medfødte misdannelser og kromosonanomaler	10	13	3
Sygdomme i øre og processus mastoideus	9	13	4
Endokrine, ernæringsbetingede og metaboliske sygdomme	8	17	9
Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser	8	24	16
Sygdomme i nervesystemet	7	15	8
Sygdomme i øje og øjenomgivelser	7	10	3
Neoplasmer	5	6	1
Sygdomme i kredsløbsorganer	4	6	2
Sygdomme i blod og bloddannende organer og visse sygdomme, som inddrager immunsystemet	2	4	2
Læsioner, forgiftninger og visse andre følger af ydre påvirkninger	78	82	4
Sygdomme i åndedrætsorganer	28	33	6
Sygdomme i knogler, muskler og bindevæv	25	32	7
Sygdomme i fordøjelsesorganer	20	30	10

Anm.: Unge generelt henviser til gruppen af 18-29-årige i 2019. Langtidsforsørgede unge henviser til gruppen af langtidsforsørgede unge i alderen 18-29 år i 2019. Da perioden løber fra 1990-2018, vil mange unge have fået stillet adskillige diagnoser i kontakt med hospitalsvæsenet. En person kan derfor godt gå igen under flere forskellige diagnosegrupper. Gennemsnitligt antal diagnoser er beregnet for personer, der indgår med mindst en diagnose i den pågældende diagnosegruppe.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre, DREAM, Landspatientregistret og Sundhedsdatastyrelsen.

Boks B1. Psykiske diagnoser

Psykiske diagnoser er defineret som sundhedsdatastyrelsens gruppering "psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser [DF00-DF99]", der er baseret på Landspatientregistret. Grupperingen kan inddeles i følgende 11 undergrupper:

1. Organiske, inkl. symptomatiske psykiske lidelser [DF00-DF09].
2. Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser, der er forårsaget af brug af psykoaktive stoffer [DF10-DF19].
3. Skizofreni, skizotypisk sindslidelse, paranoide psykoser, akutte og forbigående psykoser samt skizoaffektive psykoser [DF20-DF29].
4. Affektive sindslidelser [DF30-DF39].
5. Nervøse og stressrelaterede tilstande samt tilstande med psykisk betingede legemlige symptomer [DF40-DF48].
6. Adfærdsændringer, der er forbundet med fysiologiske forstyrrelser og fysiske faktorer [DF50-DF59].
7. Forstyrrelser i personlighedsstruktur og adfærd i voksenalderen [DF60-DF69].
8. Mental retardering [DF70-DF79].
9. Psykiske udviklingsforstyrrelser [DF80-DF89].
10. Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser, sædvanligvis opstået i barndom eller adolescence [DF90-DF98].
11. Ikke nærmere specificerede psykiske lidelser [DF99].

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen.

Boks B.2. Kontakt til læge

Det gennemsnitlige antal kontakter hos almen læge er beregnet på baggrund af følgende lægekontakter:

- 70 – Almen læge, konsultation, dagtid.
- 71 – Almen læge, konsultation, aften m.v.
- 72 – Almen læge, telefonkonsultation, dagtid.
- 73 – Almen læge, telefonkonsultation, aften m.v.
- 74 – Almen læge, besøg, dagtid.
- 75 – Almen læge, besøg, aften m.v.
- 76 – Almen læge, email-konsultation.
- 77 – Almen læge, andre ydelser.
- 78 – Almen læge, kontakter, forebyggelse m.v.
- 79 – Almen læge, basishonorar m.v.

Det gennemsnitlige antal besøg hos psykiater/psykolog er beregnet på baggrund af følgende lægekontakter:

- 24 – Psykiatri.
- 26 – Børnepsykiatri.
- 35 – Distriktskykiatri.
- 63 – Psykologhjælp.

Begge typer af lægekontakt fremgår af datasættet SSKO (sygesikring, kontakt). Det er kun besøg, der er dækket af sygesikringen, som indgår i SSKO og dermed kun de besøg hos psykiater/psykolog med en henvisning. Besøg hos psykolog på eget initiativ og med egenbetaling indgår derfor ikke i opgørelsen.

Kilde: Danmarks Statistik.

Boks B.3. Diagnoser i perioden 1990-2018

Pr. 1. maj 2019 er 922.876 personer i alderen 18-29 år, heraf er 40.611 langtidsforsørgede unge.

Ved at koble Landspatientregistret sammen for alle årene i perioden 1990-2018 kan vi følge alle diagnoser, der er stillet i forbindelse med hospitalsbesøg fra fødselsåret for de 922.876 unge.

På den måde kan vi fange diagnoser, der er stillet ved fødslen eller i løbet af de første par leveår såsom nedsat kognitiv funktion. Vi fanger også diagnoser, der er stillet i løbet af barneårene og ungdomsårene, som både kan være midlertidige og permanente diagnoser.

Antallet af diagnoser, der er stillet i perioden 1990-2018, er dermed ikke et udtryk for, hvor mange unge der har en diagnose i 2019, men for hvor mange diagnoser der er stillet i de unges levetid uden at fratrække de raskmeldte.

Litteraturliste

Beskæftigelsesministeriet (2019). Uddannelses- og Forskningsudvalget spørgsmål nr. 24 (alm. del). <https://www.ft.dk/samling/20191/alm.del/ufu/spm/24/svar/1612650/2114261/index.htm>

Børne- og Undervisningsministeriet (2020). Hvad vælger eleverne, når de forlad. er grundskolen efter 9. og 10. klasse i 2020? <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2020/mar/200326-de-unge-soeger-ungdomsuddannelser-ligesom-sidste-aar>

Børne- og Undervisningsministeriet (2020). <https://www.uvm.dk/vejledning-og-stoettemuligheder/vejledning/ungdomsuddannelse/uddannelsesparathed/ikke-uddannelsesparat>

Center for Boligsocial Udvikling (2012). Godt på vej. <https://www.cfbu.dk/udgivelser/godt-pa-vej>.

Danmarks Pædagogiske Universitet (2008). Om social arv, ulighed i livschancer og målgrupper og forskningsmæssige perspektiver for HPA-intervention. https://www.dpu.dk/fileadmin/www.dpu.dk/forskning/forskningsprogrammer/organisationoglaering/forskningsprojekter/hpa/publikationer/arbejdspapirer/hpaserienno1/01socialarvenglishabstract/om-dpu_institutter_paedagogisk-sociologi_hpa_ex2db-c3-b8ger_20091001143458_01_social_arv.pdf

Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/arbejde-indkomst-og-formue/tilknytning-til-arbejdsmarkedet/unge-uden-for-beskaeftigelse-og-uddannelse-NEET>

Danmarks Statistik: www.DST.dk

Danmarks Statistik (2020). En fjerdedel af befolkningen er uden uddannelse <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=30804>

EVA (2018). Elever mangler opfølgning på uddannelsesparathedsvurderingen. https://www.eva.dk/sites/eva/files/2018-06/Mininotat_UPV_030718.pdf

Finansministeriet (2018). Baggrundsanalyse – Ungeudspil. <https://rar-bm.dk/media/9278/baggrundsanalyse-ungeudspil-uddannelsesfrafald-blandt-unge-med-uddannelsespaalaeg.pdf>

Foreningen Nydansker (2013). Fritidsjob for Fremtiden. <https://www.foreningen-nydansker.dk/home/dokumenter/ovrige-vaerktøjer/13-fritidsjob-for-fremtiden/file>

Jesper Karle og Lars Aakerlund (2016). Tag på arbejde - fra sygemelding til samarbejde

Jobindsats: <https://www.jobindsats.dk/jobindsats/db/DatabankViewer/ChooseMeasure?BenefitGroupId=PTV>

Rockwoolfonden (2019). Hvad vi ved om udsatte unge 2. <https://www.rockwoolfonden.dk/publikationer/hvad-vi-ved-om-udsatte-unge-2/>

Styrelsen for arbejdsmarked og rekruttering (2018). Resultater fra Projekt Inklusion. <https://star.dk/om-styrelsen/publikationer/2018/12/rapport-om-inklusion/>

Sundhedsstyrelsen (2017). Danskernes Sundhed - Den nationale Sundhedsprofil 2017

Sundhedsdatastyrelsen (Oversigt over diagnosekoder):
http://medinfo.dk/sks/brows.php?s_nod=6184

Sundhedsdatastyrelsen (Landspatientregistret): <https://sundhedsdatastyrelsen.dk/da/registre-og-services/om-de-nationale-sundhedsregistre/sygedomme-laegemidler-og-behandlinger/landspatientregisteret>

TrykFondens Børneforskningscenter (2018). Life Skills Development of Teenagers through Spare-Time Jobs <https://childresearch.au.dk/nyheder/nyhed/artikel/unge-med-fritidsjob-klarere-sig-bedre-til-eksamen/>

VIA University College. Hvordan knækker vi sammen den sociale arv? Artikel af Sivi Svenning. <https://www.via.dk/efter-og-videreuddannelse/inspiration/hvordan-knaekker-vi-sammen-den-sociale-arv>

VIVE (2018). Børn og unge i Danmark – Velfærd og Trivsel 2018. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/boern-og-unge-i-danmark-velfaerd-og-trivsel-2018-10762/>

VIVE (2019). Unge uden job og uddannelse – hvor mange, hvorfra, hvorhen og hvorfor? <https://www.vive.dk/da/udgivelser/unge-uden-job-og-uddannelse-hvor-mange-hvorfra-hvorhen-og-hvorfor-14561/>

VIVE (2017). Handicap, Beskæftigelse og uddannelse 2016. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/handicap-beskaeftigelse-og-uddannelse-i-2016-5308/>

VIVE (2020). Handicap og Beskæftigelse 2019. <https://www.vive.dk/da/undersogelser/analyse-af-handicap-og-beskaeftigelse-i-2019-12453/>

Væksthusets Forskningscenter (2018). Beskæftigelses Indikator Projektet (BIP), <http://vaeksthusets-forskningscenter.dk/research/dfsdf/>

DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Vester Voldgade 113

1552 København V

Tlf. 33 38 90 00

da@da.dk

da.dk